STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02461

DOS GEZANG FUN LIBSHAFT UN TSAR

Mordecai Gebirtig

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מ. געבירטיג

דאס געזאנג
פון ליבשאפט און צער

פארלאַג „לעצטע נייעס"
תל־אביב, תשכ"ב, 1962

DOS GESANG FUN LIBSHAFT UN TSAR

כל הזכויות שמורות

החברה המאוחדת להדפסה בע"מ,
רח' הרכבת 52, תל־אביב.

פאָרוואָרט

מרדכי געבירטיג (בערטיג)

דער פאָלקס-דיכטער און פאָלקס-זינגער

מרדכי געבירטיג איז דער הונדערט־פּראָצענטיקער געבענטשטער פאָלקס־דיכטער און פאָלקס־זינגער, וואָס זינגט, שאַפט און וויינט אויס זיין ליד אין שטוב, און דאָס ליד זיינס פראַלט אויף טיר און פענצטער און פילט אָן די גאַס מיט שירה, באַזינגט דאָס יידישע אייגנאַרטיקע לעבן, די יידישע ליבע, דאָס יידישע פאַמיליע־לעבן, מאַמע און קינד, יידישע נויט און אָרעמקייט, מאָלט עס מיט אַזעלכע וואַרעמע, עכטע נישט געפּעלשטע פאָלקס־פאַרבן, וואָס נאָר אַזאַ פיינע, ערלעך־פילנדיקע פאָלקס־נשמה ווי מרדכי געבירטיג קאָן די דאָזיקע פאַרבן און טענער שאַפן. געווען אַ צייט, און ערשט נישט לאַנג, ווען דאָס יידישע קרישטאָל־ריינע פאָלקס־ליד האָט זיך געלאָזט הערן אין גאַס, די יידישע לירישע טענער פון וואָלינער זינגער, אָדעסער גאַסן־לידל, יידיש־ליטווישער מעלאַנכאָלישער טאָן, פּוילישע שטייגער־לידער, חסידישע און השכלהשע מאָטיוון.

מרדכי געבירטיג איז א גאָט־געבענטשטער פאָלקס־דיכטער און זינגער, וואָס נייטיקט זיך נישט אין פירסום. דאָס ליד זיינס אַליין האָט פאַר אים דעם וועג פון פאָלקס־אָנערקענונג אויסגעשפּרייט. דאָס ליד, וואָס איז געוואָרן דער רוח־החיה אין די יידישע טעאַטער־שטיק אין אייראָפּע און אין אַמעריקע און אין אַלע קליינקונסט־טעאַטערן און קאָנצערטן. ווו נאָר אַ יידישער ישוב איז דאָ, האָט שוין אַהין געבירטיגס ליד דערגרייכט — דאָס פאָלקסטימלעכע ליד, וואָס איז אַזוי פיין־האַרציק אידיליש געמאָלט, אַז אויב עס פאַרבלאָנדזשעט אין דעם אָן אָפּקלאַנג פון אַ פרעמדן טאָן, דער אייפלוס פון דער

סלאַווישער סביבה, ווו געבירטיגס נשמה האָט גאָטס לופט געאָטעמט — ווערט דאָס פאַרבלאָנדזשעט־פרעמדע בטל אין דעם גלאַנץ און פאַרב פון דער וואַרעמער אידיליע און בילד, וועלכע שטייגט אָפּט אין ליד אַריבער אין קראַפט דעם ניגון.

דער סימן פון אמתער יידישער פאָלקס־דיכטונג איז: דער קלעם ביים האַרצן...

געבירטיגס אַ ליד קלעמט דאָס האַרץ, וואַרעמט און פילט אָן די יידישע נשמה מיט זיסער מעלאַנכאָליע און פריידיקן ציטער. נישט פון רייכן סאַלאָן זינגט מרדכי געבירטיג, נאָר פון די פיר הוילע ווענט פון דער יידישער שטוב און פון יידישן בעל־מלאכה. פיר הוילע ווענט פון חדר, פיר הוילע ווענט פון שטוב, און אפילו דאָס איינשלעפערן פון דער מאַמען מיט אַ לידעלע דאָס קינד קומט אויך פאָר ביי נאַקעטע, אָרעמע פיר ווענט.

געבירטיגס ליד איז דאָס ליד פון נויט. אַ מאָריס ראָזענפעלד־טאָן קלאַפּט אָפּט אין די סטרונעס פון זיין האַרפע, און צעלאָזט ער זיך אַמאָל אין אַ פריילעכן טעמפּאָ און ריטם פון פריילעכקייט און זוניקייט, וועבט זיך אין דער דאָזיקער פריידיקייט אויך מער זילבער־פאָדעם פון אומעט, ווי גאָלד־פאָדעם פון פרייד...

און נאָך אַ סימן פון עכטער נישט־געפעלשטער פאָלקס־דיכטונג און פאָלקס־געזאַנג: וואָס מער מען הערט עס, אַלץ מער באַגייסטערט עס, וואַרעמט און ווירקט.

דאָס איז אויך דער כוח און סוד פון מרדכי געבירטיגס דיכטונג און געזאַנג, וואָס איז שוין געוואָרן די דיכטונג און געזאַנג פון גאַנצן פאָלק.

מ. קיפּניס

מיינע לידער

העי, קלעזמאָרים

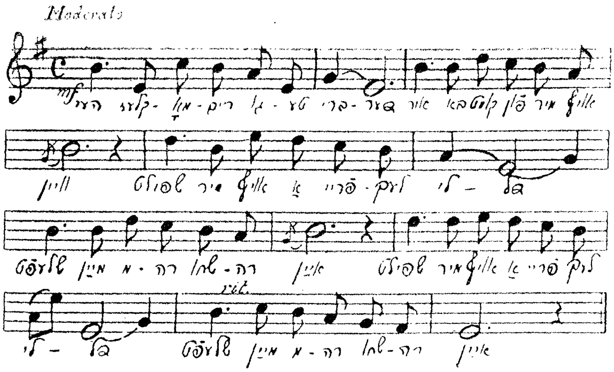

העי, קלעזמאָרים, גוטע־ברידער!
איר באַקומט פון מיר אויף וויין —
(ביס) שפּילט מיר אויף אַ פריילעך לידל,
שלעפט מיין מרה־שחורה איין.

טרויעריק איז מיר אויפן האַרצן,
כ׳פיל, דאָרט עפּעס נאָגט און קוועלט;
(ביס) ס׳בענקט נאָך עפּעס מיין נשמה
און איך ווייס נישט וואָס מיר פעלט.

שפּילט, פּאַרוויגט מיט אייערע טענער
מיר דעם אומעט אין מײַן האַרץ,
(בּיס) ווי מײַן מאַמע פלעגט פּאַרוויגן
מיט אַ לידעלע מײַן שמערץ.

שפּילט מיר אויף אַ פריילעך לידל —
עפּעס שפּילט איר טרויעריק היינט;
(בּיס) ס'וויינט דאָס פלייטל, ס'וויינט דער פידל —
אַלץ אַרום מיר עפּעס וויינט.

העי, קלעזמאָרים, גוטע־ברידער!
איר באַקומט פון מיר אויף וויין —
(בּיס) שפּילט מיר אויף, אַ פריילעך לידל,
שלעפט מײַן מרה־שחורה אײַן.

קינדער־יאָרן

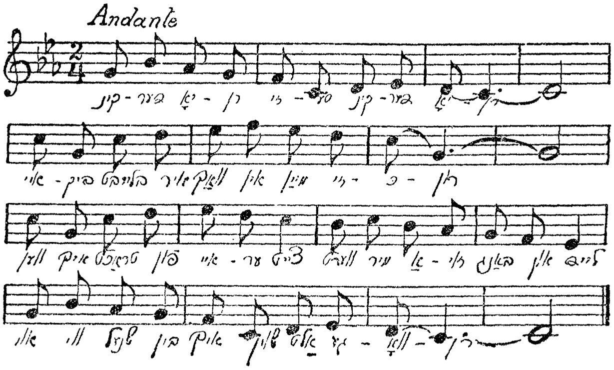

קינדער־יאָרן, זיסע קינדער־יאָרן,
אייביק בלייבט איר וואַך אין מיין זכרון;
ווען איך טראַכט פון אייער צייט,
ווערט מיר אַזוי באַנג און לייד —
אוי, ווי שנעל בין איך שוין אַלט געוואָרן.

נאָך שטייט מיר דאָס שטיבל פאַר די אויגן,
וווּ איך בין געבוירן, אויפגעצויגן,
אויף מיין וויגל, זע איך דאָרט,
שטייט נאָך אויף דעם זעלבן אָרט —
ווי אַ חלום איז דאָס אַלץ פאַרפלויגן.

און מײַן מאַמע, אַך, װי כ׳פֿלעג זי ליבן;
כאָטש זי האָט אײן חדר מיך געטריבן;
יעדער קניפּ איז פֿון איר האַנט
מיר נאָך אַזױ גוט באַקאַנט —
כאָטש קײן צײַכן איז מיר נישט פֿאַרבליבן.

נאָך זע איך דיך, פֿײגעלע, דו שײנע,
נאָך קוש איך די רױטע בעקלעך דײַנע,
דײַנע אױגן פֿול מיט חן
דרינגען אין מײַן האַרץ אַרײַן,
כ׳האָב געמײנט, דו װעסט אַמאָל זײַן מײַנע.

קינדער־יאָרן, יונגע שײנע בלומען!
צ׳ריק צו מיר װעט איר שױן מער נישט קומען;
יאָרן אַלטע, טרױעריקע,
קאַלטע, מרה־שחורהדיקע
האָבן אײער שײנעם פּלאַץ פֿאַרנומען.

קינדער־יאָרן, כ׳האָב אײַך אָנגעװױרן,
מײַן געטרײַע מאַמען אױך פֿאַרלױרן,
פֿון דער שטוב נישטאָ קײן פּלעק,
פֿײגעלע איז אױך אַװעק,
אױ, װי שנעל בין איך שױן אַלט געװאָרן.

הוליעט, הוליעט, קינדערלעך

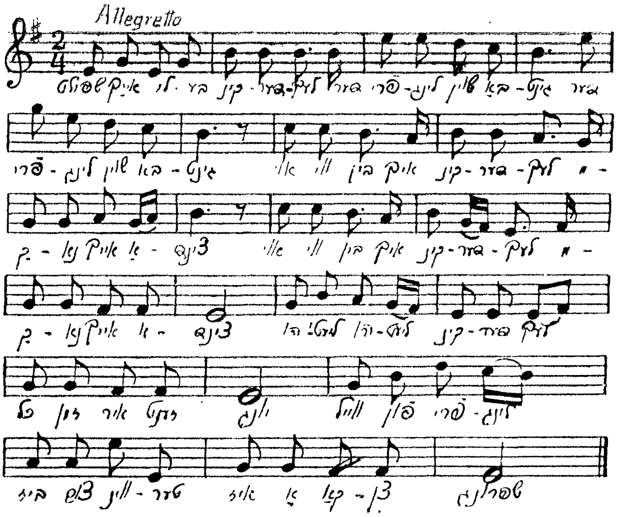

שפילט אייך, ליבע קינדערלעך —
(ביס) דער פרילינג שוין באַגינט!
(ביס) אוי ווי בין איך, קינדערלעך,
מקנא אייך אַצינד.

(רעפרען) · הוליעט, הוליעט, קינדערלעך,
כל־זמן איר זענט יונג,
ווייל פון פרילינג ביז צום ווינטער
איז אַ קאַצן־שפרונג.

שפּילט אייך, ליבע קינדערלעך,
(ביס) פֿאַרזוימט קיין אויגנבליק.
(ביס) נעמט מיך אויך אַרײַן אין שפּיל,
פֿאַרגינט מיר אויך דאָס גליק.
(רעפרען) הוליעט, הוליעט, קינדערלעך אאַז״וו.

קוקט נישט אויף מיין גראָען קאָפּ,
(ביס) צי שטערט דאָס אייך אין שפּיל?
(ביס) מיין נשמה איז נאָך יונג,
ווי צ׳ריק מיט יאָרן פיל.
(רעפרען) הוליעט, הוליעט, קינדערלעך אאַז״וו.

מיין נשמה איז נאָך יונג
(ביס) און גייט פון בענקשאַפט אויס.
(ביס) אַך, ווי גערן ווילט זיך איר
פון אַלטן גוף אַרויס.
(רעפרען) הוליעט, הוליעט, קינדערלעך אאַז״וו.

שפּילט אייך, ליבע קינדערלעך,
(ביס) פֿאַרזוימט קיין אויגן־בליק,
(ביס) ווייל דער פרילינג עקט זיך באַלד,
מיט אים דאָס העכסטע גליק.
(רעפרען) הוליעט, הוליעט, קינדערלעך אאַז״וו.

אַבּרהמעלע און יאָסעלע

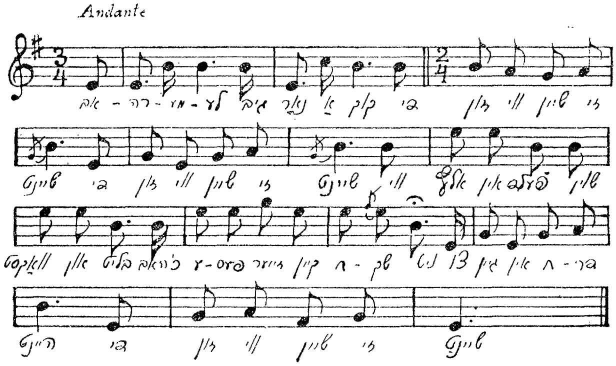

אברהמעלע, גיב נאָר אַ קוק,
(ביס) די זון, ווי שיין זי שיינט!
ווי אַלץ אין פעלד שוין וואַקסט און בליט,
כ'האָב עפּעס זייער קיין חשק ניט
צו גיין אין חדר היינט —
די זון ווי שיין זי שיינט.

— אוי, יאָסעלע, ווי כ'בין אַ ייד!
(ביס) איך טראַכט דאָס אויך אַצינד,
ווי פריילעך איז דאָ איצט, ווי שיין,
עס ווילט זיך נישט אין חדר גיין,
נאָר ווייסט, דאָס איז אַ זינד,
איך טראַכט דאָס אויך אַצינד.

אבראַהמעלע, דו זעסט אין פעלד
(ביס) אַ בין פליט שוין אַרום?
און דאָרט שטייט אויף אַ צווייגעלע
אַ גאָלדן זומער־פייגעלע.
אַבראַהמל, גיכער קום!
אַ בין פליט שוין אַרום.

כ׳זע, יאָסעלע, ווי כ׳בין אַ ייד,
(ביס) נאָר וואַרט נאָך איין מינוט,
דאָס פייגעלע איז טאַקע שיין,
נאָר וואָס וועט אָבער מאָרגן זיין,
דעם רבין קענסטו גוט...
אוי, וואַרט נאָך איין מינוט.

— אַבראַהמעלע, אוי, נאַרעלע,
(ביס) פאַר מאָרגן זאָרג זיך ניט
תירוצים איז פאַראַן גענוג,
מען דאַרף נאָר זיין אַ ביסל קלוג —
זע, ס׳פייגעלע איצט פליט!
פאַר מאָרגן זאָרג זיך ניט.

— אוי, יאָסעלע, איך וואָרן דיך
(ביס) נישט גיי, ווי כ׳בין אַ ייד.
דאָס האָט דער שטן דאָרט אין פעלד
זיך אין אַ פייגעלע פאַרשטעלט,
דאָס שלעפּט ער אונדז און ציט —
נישט גיי, ווי כ׳בין אַ ייד.

— אברהמעלע, דו גייסט אַוועק ?
(ביס) נו גיי, איך בלייב אַליין,
נאָר זאָגסטו אויס אַ וואָרט פון מיר.
ביי מיין גאמנות שווער איך דיר,
צעברעך איך דיר אַ ביין,
נו גיי, איך בלייב אַליין.

מײַן טאַטע אכוהן

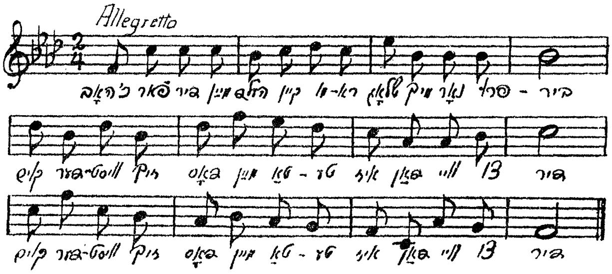

כ׳האָב פאַר דיר, מיין העלד, קיין מורא,
שלאָג מיך נאָר, פּרוביר!
(ביס) קוים דערוויסט זיך דאָס מיין טאַטע
איז דאַן וויי צו דיר.

ווייל מיין טאַטע איז אַ כּוהן,
ס׳איז מיט אים קיין שפּאַס:
(ביס) ער צערייסן קען אַ מענטשן,
ווען ער ווערט אין כּעס.

איין מאָל האָט אין הויף אַברהמל
מיר דערלאַנגט אַ שטויס,
(ביס) און מיין טאַטע, רויט פֿאַר צאָרן,
איז צו אים אַרויס.

נאָר אַ מזל האָט אַברהמל —
גראָד דעם אויגן־בליק
(ביס) שטאַרבט אַוועק זיין קראַנקער טאַטע,
אוי, האָט ער אַ גליק!

ווייל אַ כּוהן מוז פֿאַרלאָזן
ס׳הויז, ווו ס׳ליגט אַ מת —
(ביס) שלאָג מיך נאָר; דו מיינסט, אַז תּמיד
טרעפֿט זיך אַזאַ נס?

משהלע
(וורעט)

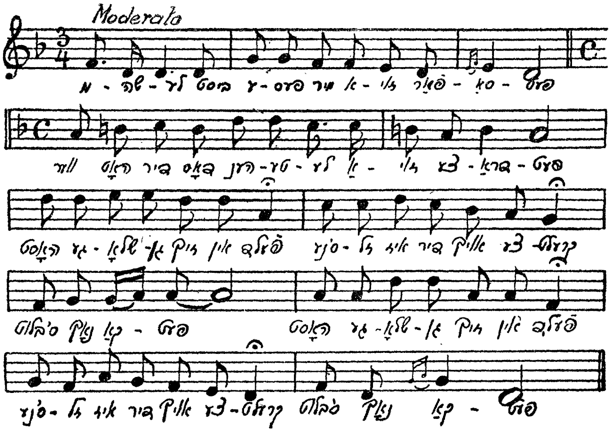

משהלע, ביסט עפּעס מיר אַזוי פאַרסאָפּעט —
ווער האָט דיר דאָס הענטעלע אַזוי צעדראָפּעט ?
(ביס) האָסט געשלאָגן זיך אין פעלד.
ס׳נעזל איז דיר אויך צעקרעלט,
ס׳בלוט נאָך קאָפּעט.

— טאַטעניו, דאָס האָב איך זיך אין הויף ביים רבין,
פאַרריכטנדיק די הייזעלעך, אַ שטאָך געגעבן ;
(ביס) נישט געשלאָגן זיך אין פעלד —
מיט דער נאָדל זיך צעקרעלט,
כ׳זאָל אַזוי לעבן !

— משהלע, וואָס איז געשען? איך מוז דאָס וויסן —
ווער האָט דיר די הייזעלעך אַזוי צעריסן?
(בי״ס) עפּעס ביסטו מיר פֿאַרוויינט —
אפשר האָט דער רבי היינט
דיך געשמיסן?

— טאַטעניו, דער רבי האָט מיך נישט געשמיסן,
מיינע הייזלעך ווייס איך נישט ווער ס׳האָט צעריסן.
(בי״ס) מיר געזאָגט האָט מאָטעלע,
ער האָט זיך ס׳קאָפּאָטעלע
אויך צעריסן.

— משהלע, דעם אויגן־בליק אַהער צום טאַטן!
דו האָסט זיך, מיין יינגעלע, אַליין פֿאַרראַטן.
(בי״ס) דיר געזאָגט שוין ס׳איז נישט פיין
מאָטל זאָל דיין חבר זיין,
גענאַרסט דעם טאַטן.

— טאַטעניו, כ׳האָב נישט געוואָלט מיט אים זיך שפּילן,
נו, האָט ער געגעבן מיר זיין זיידנס ברילן,
(בי״ס) אים דערפֿאַר האָב איך געשענקט
ס׳פּידעלע, וואָס ד׳האָסט געברענגט,
כ׳זאָל ד׳רויף שפּילן.

— משהלע, ביסט אומפֿאַרשעמט, דו ווערסט דאָס פילן,
כ׳וויל דו זאָלסט מיט מאָטעלען זיך מער נישט שפּילן,
(בי״ס) ס׳פּידעלע דעם אויגן־בליק
ברענגען זאָלסטו מיר צוריק,
גיב אָפּ די ברילן.

— טאַטעניו, כ׳האָב צ׳ריק געוואָלט, ער וויל נישט וויסן,
האָבן מיר זיך ביידע היינט צעקרעלט, צעביסן.
(ביס) מיין הויז צעפליקט האָט מאַטעלע
און איך האָב אים ס׳קאַפּאָטעלע
אויך צעריסן.

די ליאַלקע.

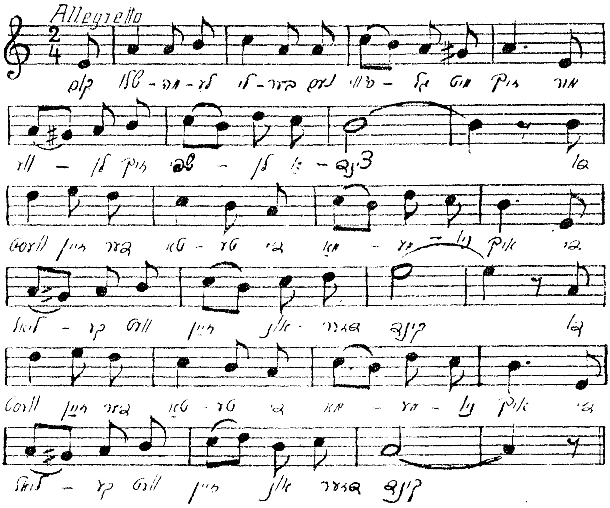

קום, שלמהלע ליבער, געם ס׳וויגל מיט זיך,
מיר וועלן זיך שפּילן אַצינד.
(ביס) דו וועסט זיין דער טאַטע, די מאַמעניו איך,
די ליאַלקע וועט זיין אונדזער קינד.

דו וועסט אַהיים קומען, נישט ברענגען קיין געלט,
און איך וועל זיך קריגן מיט דיר:
(ביס) אוי, גזלן! דאָס קינד נעבעך ציטערט פון קעלט
און דו קויפסט קיין שיכלעך פאַר איר.

דו וועסט אַהיים קומען פאַרזאָרגט און פאַרטראַכט
און איך וועל מיט כעס צו דיר צו:
(ביס) אוי, גזלן! דאָס קינד נעבעך הונגערט און שמאַכט,
אוי, וואָס פאַר אַ טאַטע ביסטו!

און וועט דאָס קינד וויינען, ס'וועט הונגעריק זיין,
אין שטוב נישט קיין ברויט, נישט קיין געלט,
(ביס) נו, וועל איך עס שעלטן: אַ מיתה נעם איין!
אַזוי ווי מיין מאַמע מיך שעלט.

דאָס לידל פון גאָלדענעם לאַנד

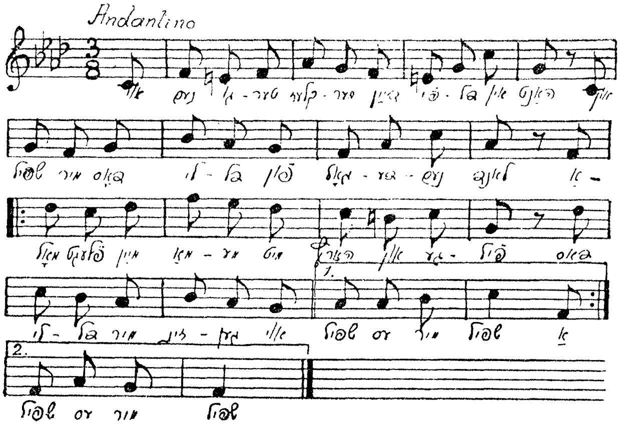

אוי, נעם, גוטער קלעזמער, דיין פידל אין האַנט
און שפּיל מיר דאָס לידל פון גאָלדענעם לאַנד,
אַמאָל פלעגט מיין מאַמע מיט האַרץ און געפיל (ביס)
דאָס לידל מיר זינגען. אוי, שפּיל עס מיר, שפּיל!

און הער איך דאָס לידל, דאַן שוועבט פאַר מיר באַלד
מיין טייערע מאַמע, איר ליבלעך געשטאַלט;
איר האַרציקער שמייכל, איר צערטלעכער בליק — (ביס)
זיי וועקן מיר אויף מיין פאַרגאַנגענעם גליק.

און הער איך דאָס לידל, דערזע איך, אָט שטייט
מיין מאַמע, זי מאַכט מיר מיין וויגעלע גרייט.
און כ׳פיל אויף מיין שטערן איר דאַרינקע האַנט — (ביס)
זי זינגט מיר דאָס לידל פון גאָלדענעם לאַנד.

אַמאָל איז געווען אין אַ גאָלדענעם לאַנד
אַ קלוגער בן־יחיד, אַ שיינער ברילִיאַנט —
זי זינגט און עס טיקטאַקט דעם זייגערס אומרו (ביס)
און ס׳וויגעלע הוידעט זיך — איי־ליו־ליו־ליו.

און הער איך דאָס לידל, דאָס זיסע געזאַנג,
דאַן ווערט אויפן האַרץ אַזוי אומעטיק באַנג —
און ס׳ווילט זיך, ווי די מאַמע מיט האַרץ און געפיל, (ביס)
דאָס לידל מיר זינגען — אוי, שפיל עס מיר, שפיל!

קיוועלע

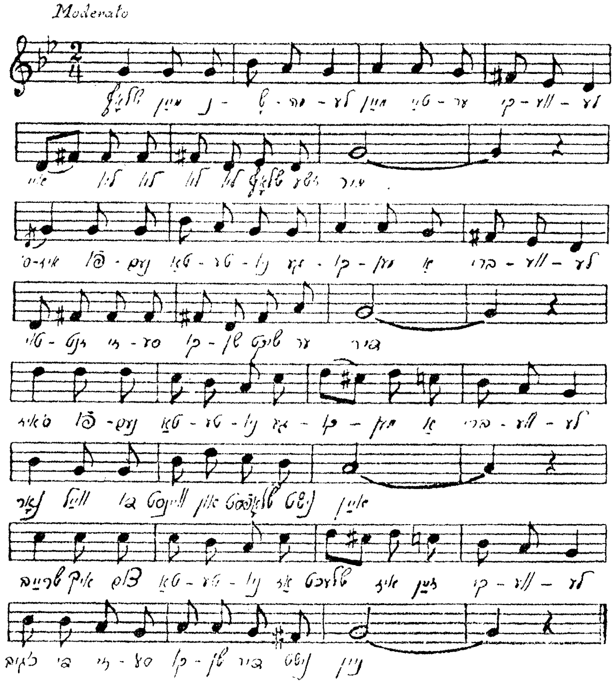

שלאָף, מיין נשמהלע, מיין טייער קיוועלע,
איי־ליו ליו־ליו ליו, שלאָף־זשע מיר,
ס׳איז פונעם טאַטעניו געקומען אַ בריוועלע —
טויזנט זיסע קושן שיקט ער דיר,
ס׳איז פונעם טאַטעניו געקומען אַ בריוועלע —
נאָר ווייל דו וויינסט און שלאָפסט נישט איין,
שרייב איך צום טאַטעניו, אַז שלעכט איז זיין קיוועלע,
כ׳גיב די זיסע קושן דיר נישט, ניין.

שלאָף, מיין נחמהלע, מיין טייער קיוועלע,
שאַ, שטיל, אוי וואָס איז היינט מיט דיר?
ס׳איז פונעם טאַטעניו געקומען אַ בריוועלע.
ער נעמט אונז אַריבער, שרייבט ער מיר;
ס׳איז פונעם טאַטעניו געקומען אַ בריוועלע —
נאָר ווען דו וועסט נישט רואיק זיין,
פאָרט מיט מיר משהלע און לאהלע און ריוועלע,
דיך לאָז איך דאָ איבער גאַנץ אַליין.

שלאָף מיר, מיין קדישל, מיין טייער קיוועלע,
פלאָג נישט און קוויל מיך נישט אומזיסט.
כ׳האָב צו דעם טאַטעניו געשריבן אַ בריוועלע,
אים דערציילן ווי שיין, ווי שלעכט דו ביסט,
כ׳האָב צו דעם טאַטעניו געשריבן אַ בריוועלע —
נאָר ווען דו שלאָפן וועסט אַצינד,
פאָרט צו דעם טאַטעניו מיט אונז אויך מיין קיוועלע,
קריגסט די זיסע קושן אויך, מיין קינד.

שלאָף שוין, מײַן קינד

(וויגן־ליד)

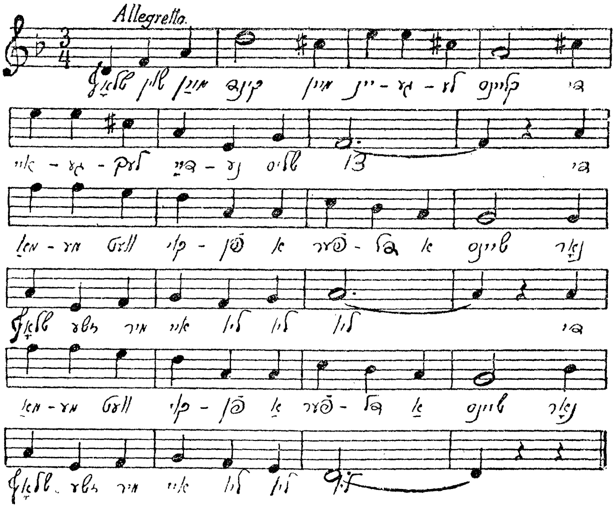

נו שלאָף שוין, מיין קינד, מיין ייִנגעלע קליינס,
די אייגעלעך דיינע מאַך צו —
די מאַמע וועט קויפן אַ פערדל אַ שיינס, (ביס)
נאָר שלאָף־זשע מיר — איי־ליו ליו־ליו.

אַ פערדל אַ שיינס, ס'וועט קאָסטן פיל געלט,
אַ וועגעלע אויך, אויף מיין וואָרט.
דו וועסט קאָנען פאָרן אַרום אין דער וועלט, (ביס)
אויפזוכן דיין טאַטעשי דאָרט.

דיין טאַטע, מיין קינד, איז לאַנג שוין אַוועק,
אַ בריוול געשריבן, נישט מער.
(ביס) גערפינסטו אים דאָרטן, דאַן פרעג אים, אוי פרעג,
צי ליבט ער דיין מאַמען נישט מער.

צי האָט ער פאַרגעסן זיין ווייב און זיין קינד,
אַ צווייטע פאַרטרעט דאָרט מיין אָרט.
(ביס) צי אפשר, חלילה, אוי ווי מיר אַזן ווינד,
געשטאָרבן דער טאַטעשי דאָרט.

איי־ליו־ליו — שלאָף, מיין ייִנגעלע קליינס,
אַ יתומל נעבעך ביסטו.
(ביס) איך וועל דיך לערנען אַ קדישל אַ שיינס,
שלאָף־זשע מיר — איי־ליו ליו־ליו.

אוי, מאַמעניו מײַן

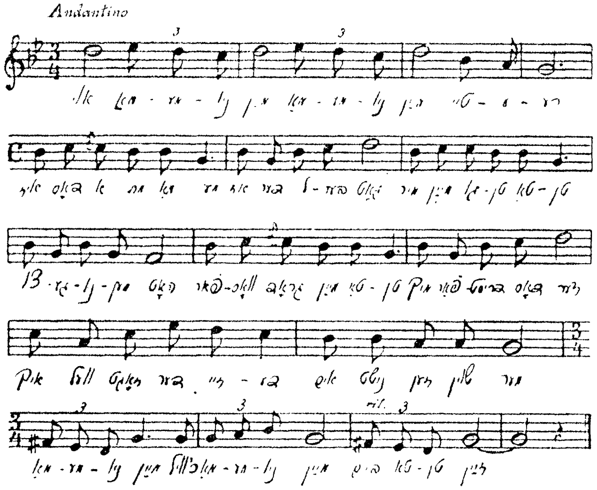

אוי, מאַמעניו מיין, מאַמעניו, מיין טייערע!
איז דאָס אמת, מאַמע,
אַז דער ליבער גאָט
מיר מיין גוטן טאַטן
צוגענומען האָט?
פאַרוואָס גראָד מיין טאַטן,
מיך פאַרדריסט דאָס זייער,
איך וועל, זאָגט דער זיידע,
אים נישט זען שוין מער.
מאַמעניו מיין, כ׳וויל, מאַמעניו מיין, ביים טאַטן זיין.

אוי, מאַמעניו מײַן, מאַמעניו, מײַן טײַערע!
איז דאָס אמת, מאַמע,
וואָס דער זיידע זאָגט,
אַז די טויטע ליידן
ווען נאָך זיי מען קלאָגט?
און ווען מיר דאָ וויינען
האָבן זיי קיין רו —
כ׳וועל שוין מער נישט וויינען,
וויין נישט, מאַמעניו.
מאַמעניו מײַן, אוי, מאַמעניו מײַן, כ׳בעט דיך, נישט וויין.

אוי, מאַמעניו מײַן, מאַמעניו, מײַן טײַערע!
איז דאָס אמת, מאַמע,
וואָס איך האָב געהערט?
ווען משיח וועט קומען
אויף זײַן ווײַסן פערד,
וועלן אַלע מתים
אויפשטיין פון דאָס ניי
און מײַן גוטער טאַטע
וועט זײַן צווישן זיי?
מאַמעניו מײַן! אוי, מאַמעניו מײַן, ווען וועט דאָס זײַן?

משהלע, מײַן פרײַנד

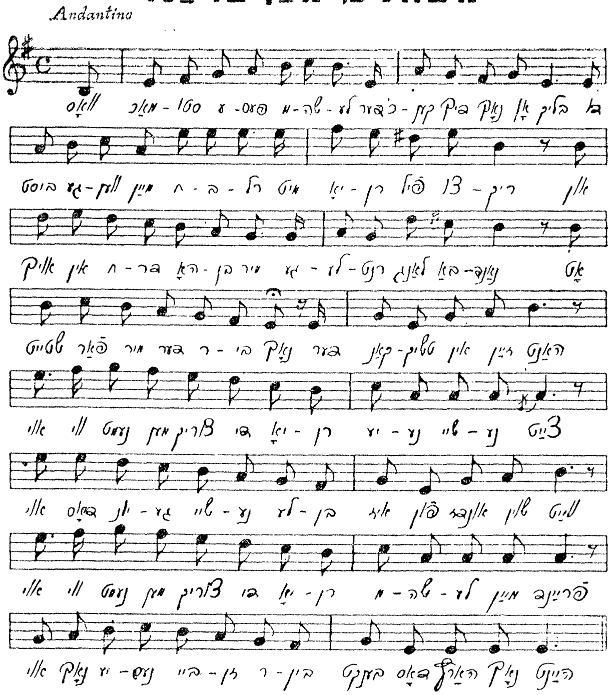

וואָס מאַכסטו עפּעס, משהלע?
כ'דערקען דיך נאָך אָן בליק,
דו ביסט געוועזן מיין חברל
מיט יאָרן פיל צוריק,
און אויך אין חדר האָבן מיר
געלערנט לאַנג באַנאַנד,
אָט שטייט פאַר מיר דער רבי נאָך,
דער קאַנטשיק אין זיין האַנט.

(רעפרען) אוי, ווו נעמט מען צוריק די יאָרן,
יענע שײנע צײט.
אוי, דאָס יונגע שײנע לעבן
איז פון אונדז שוין װײט,
אוי, ווו נעמט מען צוריק די יאָרן,
משהלע, מײן פרײַנד,
אוי, נאָך יענעם בײזן רבין
בענקט דאָס האַרץ נאָך הײַנט.

וואָס מאַכסטו, זאָג, מײַן חברל?
דײַן שמײכעלע אַצינד
דערמאָנט מיך דײַן עקשנותקײט
נאָך זײַענדיק אַ קינד,
דער רבי שמײסט אין דיר אַרײַן,
ביסט אױפגערעגט און בלאַס,
נאָר אים להכעיס שמײכלסטו,
דער רבי שפּרינגט פון כּעס.

(רעפרען) אוי, ווו נעמט מען צוריק די יאָרן...
(ביז „משהלע, מײַן פרײַנד”)
אוי, נאָך יענע שמיץ פון רבין
בענקט דאָס האַרץ נאָך הײַנט.

וואָס מאַכט דײַן שוועסטער רחלע?
ווי כ׳וואָלט זי איצט געזען,
זי איז אַמאָל, געדענקסטו נאָך,
מיר נאָענט צום האַרץ געווען,

נאָר זי געליבט האָט בערעלען,
געהאַסט מיך אָן שום גרונט,
געבליבן איז אין האַרצן לאַנג
אַ נישט־פאַרהיילטע ווונד.

(רעפרען) אוי, ווו נעמט מען צוריק די יאָרן...
(ביז „משהלע, מיין פריינד")
אוי, נאָך יענער שיינער רחלע
בענקט דאָס האַרץ נאָך היינט.

ווי גייט עס עפּעס בערעלען,
אַברהמעלע וואָס מאַכט?
און זאַלמעלע און יאָסעלע?
זייער אָפט פון אייך געטראַכט,
געחלומט פון אייך, קינדערלעך,
געזען זיך אין דער מיט,
געוואָרן אַלטע יידעלעך —
ווי שנעל דאָס לעבן פליט.

(רעפרען) אוי, ווו נעמט מען צוריק די יאָרן...
(ביז „משהלע, מיין פריינד")
אוי, נאָך יענע יונגע ליידן
בענקט דאָס האַרץ נאָך היינט.

יאַנקעלע

(וויג-ליד)

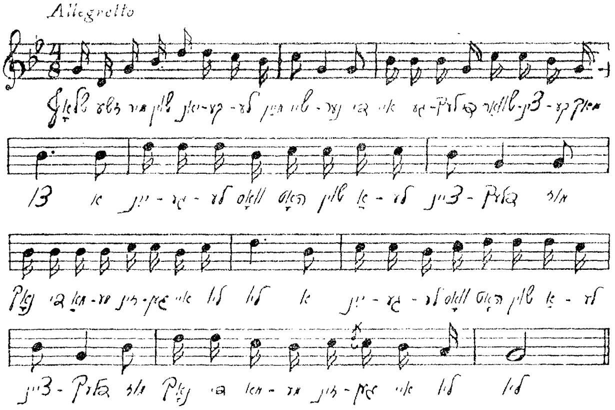

שלאָף־זשע מיר שוין, יאַנקעלע, מיין שיינער,
די אייגעלעך, די שוואַרצינקע מאַך צו.
(ביס) אַ יינגעלע, וואָס האָט שוין אַלע ציינדלעך.
מוז נאָך די מאַמע זינגען איי־ליו־ליו?

אַ יינגעלע, וואָס האָט שוין אַלע ציינדלעך,
און וועט מיט מזל באַלד אין חדר גיין,
(ביס) און לערנען וועט ער חומש און גמרא,
זאָל וויינען ווען די מאַמע וויגט אים איין?

אַ ייִנגעלע, וואָס לערנען וועט גמרא,
אַט שטייט דער טאַטע, קוועלט און הערט זיך צו,
(ביס) אַ ייִנגעלע, וואָס וואַקסט אַ תּלמיד־חכם,
לאָזט גאַנצע נעכט דער מאַמען נישט צו רו?

אַ ייִנגעלע, וואָס וואַקסט אַ תּלמיד־חכם,
און אַ געניטער סוחר אויך צוגלייך,
(ביס) אַ ייִנגעלע, אַ קלוגער חתן־בחור,
זאָל ליגן אַזוי נאַס ווי אין אַ טייך?

נו, שלאָף־זשע מיר, מײַן קלוגער חתן־בחור,
דערווייל ליגסטו אין וויגעלע בײַ מיר.
(ביס) ס'וועט קאָסטן נאָך פיל מי און מאַמעס טרערן
ביז וואַנען ס'וועט אַ מענטש אַרויס פון דיר.

מאַטעלע

(ד ו ע ט)

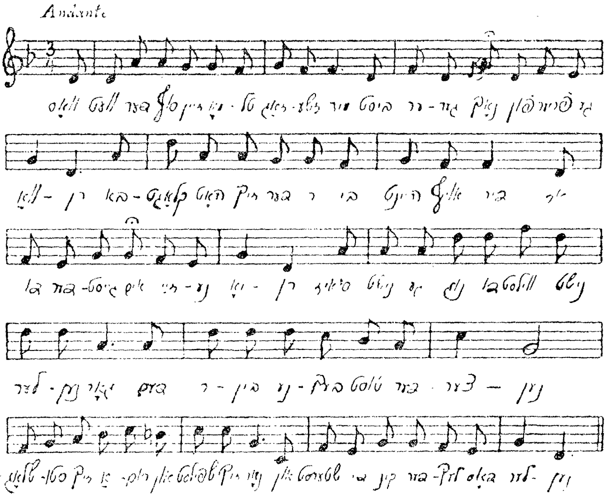

וואָס וועט דער סוף זיין, מאָטל, זאָג־זשע מיר ?
ביסט ערגער נאָך פון פריער געוואָרן,
באַקלאָגט האָט זיך דער רבי היינט אויף דיר,
אַז דו דערגייסט אים זיינע יאָרן.
ס'איז נישט געגוג דו ווילסט נישט לערנען גאָר,
דעם רבין נעבעך טוסט דערצערנען,
שלאָגסטו זיך אַרום און שפּילסט זיך נאָר,
און שטערסט די קינדערלעך דאָס לערנען ?

— נישט אמת, טאַטע, וואָס דער רבי זאָגט,
אַ שלעכטער מענטש, נישטאָ זיין גלייכן,
פאַרוואָס דערציילט ער נישט, ווי ער אונדז שלאָגט,
זע, טאַטעניו, דעם בלאָען צייכן.
כ׳האָב מיט אַברהמלען זיך צעווערטלט בלויז,
ער האָט מיין חומשל צעריסן,
דערפאַר האָט אונדז דער רבי אויף זיין שויס
נאָך מיט אַ ניגונדל געשמיסן.

— וואָס וועט דער סוף זיין, מאָטל? ענטפער דרויף:
די שכנים זאָגן, כ׳מוז זיי גלויבן,
דו יאָגסט זיך גאַנצע טעג אַרום אין הויף,
און חברסט זיך מיט יאַנעקס טויבן, —
צי איז דאָס שיין פאַר יידן, זאָג אַליין,
מיט טויבן זיך אַרום צו יאָגן?
האָסט נעכטן, מאָטל, ווידער מיט אַ שטיין
דעם שכנס שויבן אויסגעשלאָגן?

— נישט אמת, טאַטע, ס׳איז נאָר קוים אַרויס
אַ שטיקל שויב, מען קען׳ס צוקלעבן.
איך יאָג זיך נישט, איך קוק זיך צו נאָר בלויז,
ווי שיין די טייבעלעך זיך שוועבן,
ווי פריי זיי שפרינגען זיך אַרום אין הויף,
ווי שיין די קערנדלעך זיי פיקן,
ווי שנעל זיי גיבן זיך אַ לאָז אַרויף,
ווען זיי אַ פרעמדע טויב דערבליקן.

— וואָס וועט דער סוף זיין, מאָטל, כ׳פרעג דיך נאָר?
אַ גרויסער יונג, קיין עין־הרע.
ווען איך בין אַלט געווען דרייצן יאָר,
געקענט ווי וואַסער די גמרא.
אַ ייד מוז לערנען תורה מיט גרויס פרייד,
נישט האָבן נאַרישקייט אין זינען —
אַז ווייל דעם מענטש, וואָס איז צו גאָט, צו לייט,
וואָס קען גוט לערנען און געלט פאַרדינען.

— דער זיידע האָט אַמאָל דערציילט פון דיר,
פלעגסט אויך נאָך טייבעלעך זיך יאָגן,
ביסט אויך פיל בעסער נישט געווען פון מיר,
דיין רבי האָט דיך אויך געשלאָגן,
היינט קענסטו לערנען און האָסט געלט דערצו,
האָב, טאַטעניו, פאַר מיר קיין מורא,
ווען איך וועל ווערן גרויס, וועל איך, ווי דו,
פאַרדינען געלט און לערנען תורה.

די זון איז פאַרגאַנגען

Moderato

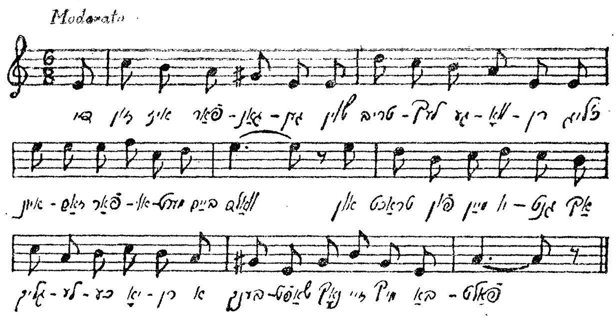

די זון איז פאַרגאַנגען, שוין טריבלעך געוואָרן,
כ׳ליג איינזאַם, פאַראומערט ביים וואַלד
און טראַכט פון מיין יוגנט, אַך, גליקלעכע יאָרן,
אַ בענקשאַפט נאָך זיי מיך באַפאַלט.

און פלוצלונג דערזע איך, עס ווילט זיך נישט גלויבן,
צי זאָל דאָס אַ חלום זיין בלויז,
עס קומען צו שוועבן פיל ווייסינקע טויבן
און שטעלן אַרום מיר זיך אויס.

און כ׳פיל אַזוי יונג זיך, ווי ס׳וואָלט מיט זיי קומען
מיין יוגנט צוריק פון דאָס ניי,
און כ׳הער ווי די טייבעלעך וואָרקען און ברומען,
כ׳פאַרנעם אָט די ווערטער פון זיי:

— דו האָסט פאַר אַ ווייל אונדז דערמאַנט אין זיכּרון,
דערקענסט אונדז? קוק איין זיך געווי,
דאָס זענען מיר דיינע פאַרגאַנגענע יאָרן,
נאָך וועלכע דיר בענקט זיך אַזוי.

מיר האָבן דעם רוף פון דיין האַרצן פאַרנומען,
דיין אומעט, דיין בענקען אָן שיעור,
גו, זענען מיר טייבעלעך ווידער געקומען
און בלייבן שוין אייביק מיט דיר.

איך שטרעק מיינע הענט אויס און גיב זיי אָפּ שלום,
ביסט יונג, הער איך וואַרקען אין וואַלד —
און פלוצלונג דערוואַך איך, געווען בלויז אַ חלום,
כ׳ליג איינזאַם, פאַראומערט און אַלט.

שלמהלע ליבער

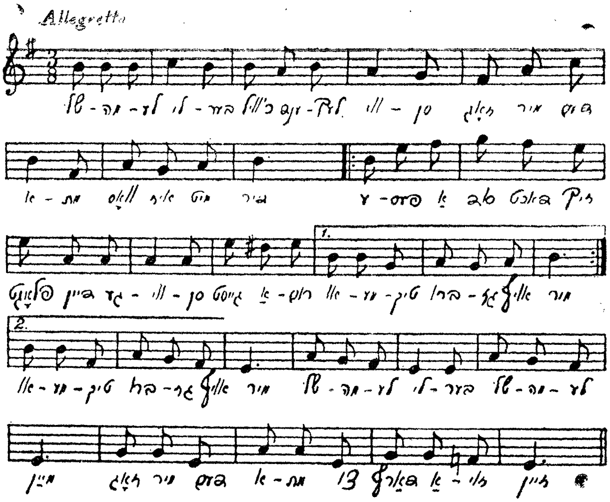

שלמהלע ליבער, כ׳וויל ענדלעך וויסן,
זאָג מיר דעם אמת, וואָס איז מיט דיר?
(ביס) עפּעס אַ סוד דאַכט זיך פּלאָגט דיין געוויסן,
גייסט אַרום אומעטיק, ברוגז אויף מיר.
(רעפרען) שלמהלע ליבער, שלמה מיין,
זאָג מיר דעם אמת, צי דאַרף אַזוי זיין.

שלמהלע ליבער, זאָג מיר גאַנץ אָפן,
אין וואָס דיין זאָרג, דיין אומעט באַשטייט?
(ביס) האָט אפשר ביילקע דיך ווידער געטראָפן
און מיט איר נדן דעם קאָפּ דיר פאַרדרייט?
(רעפרען) שלמהלע ליבער אאַז״וו.

שלמהלע ליבער, קענסט זיך דערמאַנען
וואָס ערשט נישט לאַנג געזאָגט האָסטו מיר?
(ביס) אין אַ קליין שטיבל, נאָר מיט דיר צוזאַמען,
וואָס פאַר אַ ווערט האָט דאָס לעבן אָן דיר.
(רעפרען) שלמהלע ליבער אאַז"וו.

שלמהלע ליבער, דאַרפסט זיך נישט שעמען,
זאָג מיר דעם אמת, זיי נישט פאַרשטעלט,
(ביס) האָסטו ליב ביילקען, צי ווילסטו זי בעמען
בלויז נאָר דערפאַר, ווייל עס רייצט דיך איר געלט?
(רעפרען) שלמהלע ליבער אאַז"וו.

שלמהלע ליבער, כ'קען דיר ד'רויף שווערן,
ס'וועט נישט קיין שלום זיין צווישן אייך,
(ביס) וועסט מיך נישט איין מאָל דערמאַנען מיט טרערן,
כאָטש איך בין אָרעם און ביילקע איז רייך.
(רעפרען) שלמהלע ליבער, שלמהלע מיין,
וועסט דאַן באַדויערן, נאָר שפּעט וועט שוין זיין.

אוי, נאַרישע בריאה

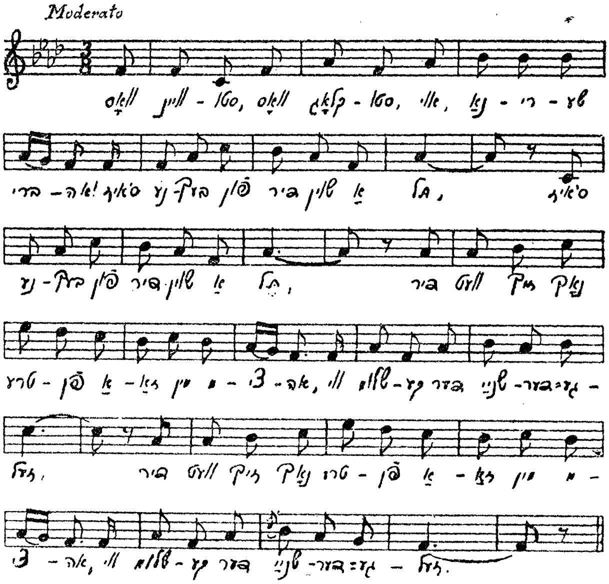

וואָס ווייִנסטו, וואָס קלאָגסטו, אוי, נאַרישע בריאה!

(ביס) ס'איז נעבעך פון דיר שוין אַ תל,

(ביס) דיר וועט זיך נאָך טרעפן אַזאַ מין מציאה,

ווי שלומקע דער שניידער־געזעל.

אַברהמל דער אַלמן, אַ ייד ווי אַ שררה,
פֿאַרמאָגט אַ סך זילבער און גאָלד, (בּיס)
פלעגט ביי דיר זיך בעטן, געוועזן די כפרה, (בּיס)
און דו האָסט נאָר שלומקען געוואָלט.

נאָר זאָרג זיך נישט, טאָכטער, נאָך וועלן בעלנים
גענוג זיך געפינען אויף דיר, (בּיס)
וועסט זען, אַז דער הולטיי, אַ קלאָג צו זיין פנים, (בּיס)
וועט קומען זיך בעטן ביי דיר.

נו, זאָרג זיך נישט, טאָכטער, עס טרעפט ביי מאגנאטן,
גענוג יונגע לייט נאָך פֿאַראַן, (בּיס)
וועסט זען, אַז דער שניידערוק, אַ רוח אין זיין טאַטן, (בּיס)
וועט זיין נאָך מיט מזל דיין מאַן.

אונדזער אָרעם קינד

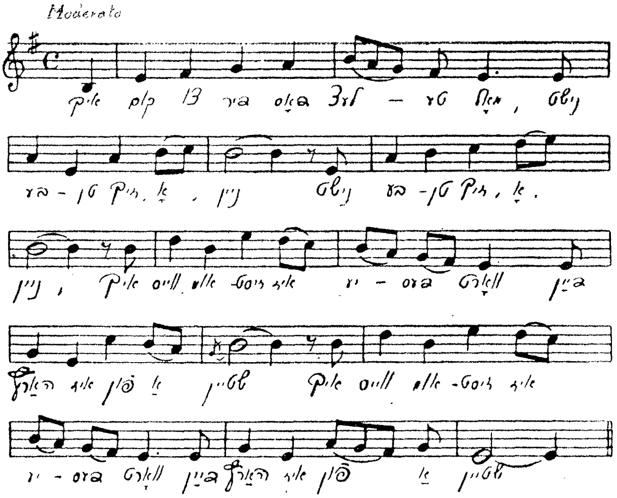

איך קום צו דיר דאָס לעצטע מאָל,
(ביס) ניִשט בעטן זיך, אָ, ניין,
(ביס) איך ווייס, אומזיסט איז יעדעס וואָרט,
דיין האַרץ איז פון אַ שטיין.

איך קום צו דיר דאָס לעצטע מאָל,
(ביס) דערמאָנען דיך אַצינד,
(ביס) וואָס וועט געשען אין פינדל־הויז
מיט אונדזער אָרעם קינד.

איך האָב מיין וועלט שוין אָפּגעלעבט,
(ביס) איך שטיי שוין, האַרט ביים ברעג,
(ביס) באַלד וועט דער טייך אַ זינדיקע
פאַרשלעפּן ווייט אַוועק.

און דו וועסט זיך אויפזוכן באַלד
(ביס) אַ פרוי פון רייכן הויז,
(ביס) וועסט האָבן מיט איר קינדערלעך,
זיי פּיעשטשען אויף דיין שויס.

אַ לעבן פול מיט גליק און פרייד
(ביס) פאַר דיר, פאַר זיי באַגינט —
(ביס) וואָס וועט געשען אין פינדל־הויז
מיט אונדזער אָרעם קינד?

חנהלע און נחומל

(ד ר ע ט)

Andantino

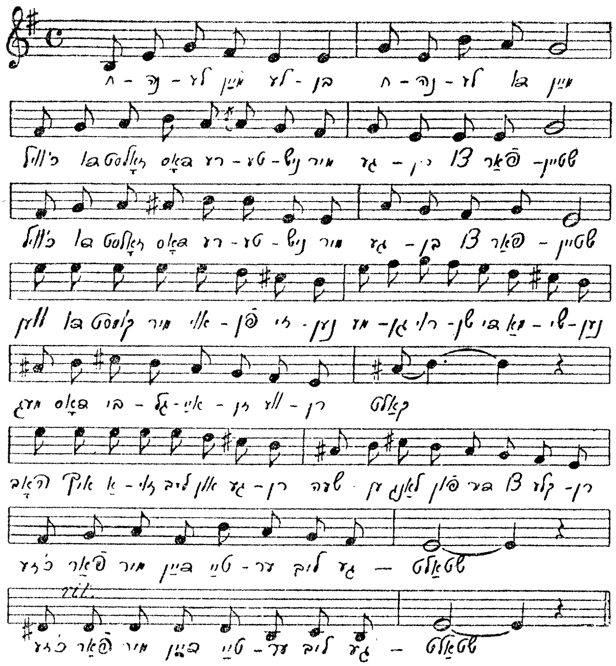

חנהלע, מיין לעבן, חנהלע, דו מיין,

(ביס) כ׳וויל דו זאָלסט דאָס רעטעניש

מיר געבן צו פאַרשטיין —

ווען דו קומסט מיר אויפן זינען,

מעגן רוישן די מאַשינען,

מעג דאָס ביגלאייזן ווערן קאַלט,

האָב איך אַזוי ליב און גערן

שעהן לאַנג פון דיר צו קלערן,

(ביס) כ׳זע פאַר מיר דיין טייער ליב געשטאַלט.

— נחומל, מיין לעבן, נחומל, דו מיין,
(ביס) איך וועל באַלד דאָס רעטעניש
דיר געבן צו פאַרשטיין:
דאָס באַווייזט דו האָסט מיך גערן,
דאָך ביים נייען פון מיר קלערן,
דאָס וועט נישט קיין טובה זיין פאַר מיר,
ווען פאַרנעמען כ׳וועל דיין זינען,
ווען פאַרנעמען כ׳וועל דיין זינען,
ווּעסטו קוים אויף ברויט פאַרדינען,
(ביס) און איך וועל דאַן הונגערן ביי דיר.

— חנהלע, מיין לעבן, חנהלע, דו מיין.
(ביס) וואָס איז פאַר אַן ענטפער,
איך קען דיך נישט פאַרשטיין:
כ׳רעד פון ליבע, מיטן דרינגען
קומסטו וועגן ברויט פאַרדינען,
אויב דו שרעקסט אַזוי זיך פאַר דער נויט,
וועל איך קויפן צוויי מאַשינען,
דו וועסט העלפן מיר פאַרדינען
(ביס) און זיי זיכער, ס׳וועט זיין תמיד ברויט.

— נחומל, מיין לעבן, נחומל, דו מיין,
(ביס) האָסט זיך איצט באַקומען,
איך קען דיך שוין פאַרשטיין —
וועסט ביי מיר דאָס נישט אויספירן,
כ׳וויל ביי דיר זיך נישט רואינירן,
שוין גענוג געפלאָגט זיך און געבייט!
כ׳וויל פאַסטריגעס מער נישט ציען,
יונגערהייט ביי דיר פאַרבליען,
(ביס) איך וויל לעבן און געניסן פרייד.

— חנהלע, מיין לעבן, חנהלע, דו מיין,
(ביס) האָסט אָצינד שוין טענות,
וואָס וועט דערנאָכטן זיין —
געלט, נאָר געלט וועסטו באַגערן
און דאָס לעבן מיר צעשטערן,
ווען פאַרדינען כ'וועל נישט אַזוי פיל,
דאָ אַ הוט און דאָ אויף קליידער —
און איך בין דאָך נאָר אַ שניידער,
(ביס) כ'זע אַרויס ס'וועט זיין אַ טרויעריק שפּיל.

— נחומל, מיין לעבן, נחומל, דו מיין,
(ביס) ביסט געוועזן מיין חתן,
מיין מאַן וועסטו נישט זיין.

קליינער יתום

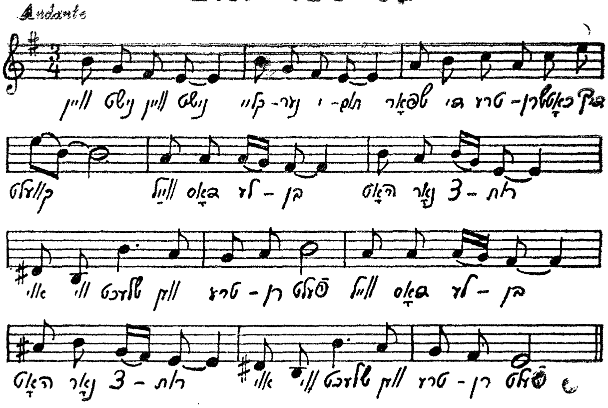

וויין נישט, וויין נישט, קליינער יתום!
שפּאָר די טרערן כאָטש דיך קוועלט,
(ביס) ווייל דאָס לעבן האָט נאָר צרות,
אוי, ווי שלעכט, ווען טרערן פעלט.

שפּאָר די טרערן, ווי בריליאַנטן,
וועסט אַמאָל זיי דאַרפן זייער —
(ביס) ווען דיין הערצל גייט שוין איבער,
לאָז פון אויג אַרויס אַ טרער.

שלאָף שוין, שלאָף שוין, קליינער יתום,
צי נישט מער אַרויס מיין בלוט —
(בּיס) ס׳וועט דער הונגער דיך נישט קווען,
ווען אין שלאָף זיך פילן גוט.

ס׳וואָלט גאָר אפשר זיין פיל בעסער
דיר, מיין יתום, און אויך מיר,
(בּיס) דו זאָלסט אייביק־אייביק שלאָפן,
איך דיין מאַמע לעבן דיר.

ווייַן נישט, וויין נישט, קליינער יתום!
אוי, ווי שלעכט, ווען ס׳פעלט אַ טרער,
(בּיס) ווען דאָס האַרץ איז פול מיט ליידן
און די אויגן זענען לער.

כ'וויל נישט אזא חתן

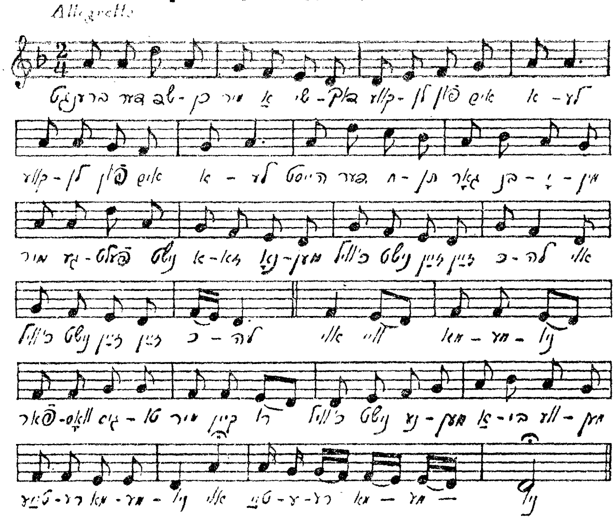

ברענגט דער שדכן מיר אַ שידוך,
(ביס) קוועלן פון אים אַלע,
הייסט דער חתן גאָר בנימין,
מיר געפעלט נישט אַזאַ נאָמען,
כ'וויל נישט זיין זיין כלה,
אוי, כ'וויל נישט זיין זיין כלה.

(רעפרען) אוי ווײ, מאַמעניו!
פאַרוואָס גיסטו מיר קיין רו,
כ'וויל נישט נעמען
אַבי וועמען,
טייערע מאַמעניו,
אוי, טייערע מאַמעניו!

ברענגט דער שדכן מיר אַ שידוך,
(ביס) תּנאָים שוין באַשלאָסן,
הייסט ער יאַנקל נאָך זיין זיידן,
כ׳קען דעם נאָמען אויך נישט ליידן,
כ׳וויל נישט אַזאַ חתן,
אוי, כ׳וויל נישט אַזאַ חתן,

(רעפרען) אוי וויי, מאַמעניו אאַז״וו.

ברענגט דער שדכן מיר אַ חתן,
(ביס) זאָגט ר׳איז גאָר אַ שררה,
הייסט ער נעבעך שלמה־זישע,
רעדט נאָר יידיש, פּע, אַ בושה!
כ׳וויל נישט אַזאַ צרה,
אוי, כ׳וויל נישט אַזאַ צרה,

(רעפרען) אוי וויי, מאַמעניו אאַז״וו.

ברענגט דער שדכן מיר אַ חתן,
(ביס) אַן אויסנאַם פון אַלע,
הייסט ער וולאַדעק, נאָר אַ צרה —
וולאַדעקס מאַמע הייסט אויך שרה
פונקט ווי איך זיין כלה —
אוי, וויל זי נישט די כלה.

(רעפרען) אוי וויי, מאַמעניו,
שיקט שוין גאָט מיר איינעם צו,
טרעפט אַ צרה,
הייס איך שרה,
וויי מיר, מאַמעניו,
אוי, טייערע מאַמעניו.

מאמעניו, אן עצה

Andantino

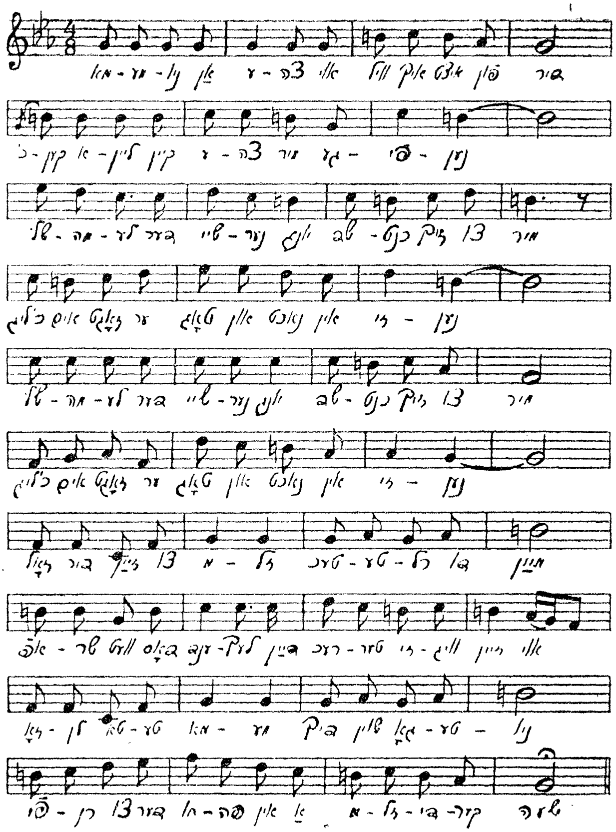

מאמעניו, אן עצה

מאַמעניו, אַן עצה, אוי, וויל איך איצט פון דיר,
כ׳קען אַליין קיין עצה מיר געפינען:
שלמהלע, דער שיינער יונג, ער שדכנט זיך צו מיר, (ביס)
כ׳ליג אים, זאָגט ער, טאָג און נאַכט אין זינען,
— זאָל דיר זיין צו מזל, טעכטערל דו מיין,
אפשר וועט דאָס ענדלעך דיין רעכטער זיווג זיין, אוי, אוי,
זאָלן טאַטע־מאַמע דיך שוין, גאָטעניו,
פירן צו דער חופה אין אַ מזלדיקער שעה.

— מיר געזאָגט שוין אָפן, ער וויל זיך מיט דיר זען,
און די תנאים טאַקע באַלד באַשליסן.
מאַמעניו, דער שידוך וואָלט אַ גליק פאַר מיר געווען, (ביס)
נאָר איין סיבה פייניקט מיין געוויסן —
— זאָגן דיר דעם אמת, טעכטערל דו מיין,
ווילט זיך מיר בישט גלייבן דערפון זאָל עפּעס זיין, אוי, אוי,
היינטיקע בחורים, ס׳איז שוין אַזאַ וועלט,
וועלן נעמען אַבי ווען נאָר צוליבן געלט.

— מאַמעניו, אָט טאַקע דער ענין שרעקט מיך זייער
שלמהלען האָב איך דערציילט אַ ליגן;
אַ פעטער אין אַמעריקע האָב איך אַ מיליאָנער, (ביס)
כ׳וועל אַ גרויסן נדן פון אים קריגן.
— איך האָב עגמת־נפש, טעכטערל דו מיין,
האָסט געטאָן אַ פעלער, נו מילא זאָל שוין זיין, אוי, אוי,
גיב איך דיר אַן עצה, מאַך דערפון אַ שווייג
און מיר וועלן נאָך דער חופה געבן אים אַ פייג.

— מאַמעניו, איך וויל נישט, אַן עצה, אוי, מיר גיב!
בעסער דאַכט זיך פריער איידער שפּעטער,
צו וויסן אויב מײַן שלמהלע האָט אמתדיק מיך ליב, (ביס)
צי ליבט ער נאָך מײַן אויסגעטראַכטן פעטער.
— נעם דיר נישט צום האַרצן, טעכטערל דו מײַן,
ס'וועט נאָך מיט גרויס מזל אַ חתן פאַר דיר זײַן, אוי, אוי,
כאָטש דו האָסט קיין נדן, זײַן פון אים געליבט,
אוודאי איז אַן אָרעם מיידל עלנט און באַטריבט.

בלומקע, מײַן זשידוווקע

(דרעט)

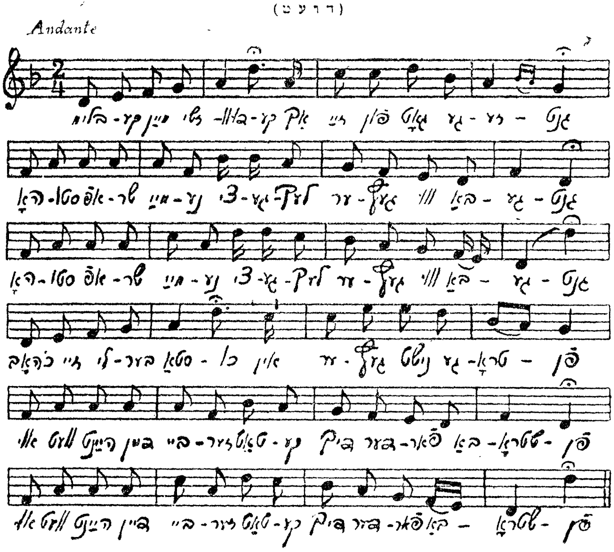

בלומקע מיין זשידוווקע,
אַך, זיי פון גאָט געזעגנט,
(ביס) האָסטו אפשר מיינע ציגעלעך
ערגעץ ווו באַגעגנט?

— כ׳האָב זיי, ליבער סטאַכו,
אין ערגעץ נישט געטראָפן,
(ביס) אוי, ווער הײנט דיין בייזער טאַטקע
דיך דערפאַר באַשטראָפן.

— געחלומט פֿון דיר, סערצע,
געזען אין פֿעלד דיך ליגן.
(ביס) פּלוצלונג קוק איך, אַך, ווו זענען
מיינע ווייסע ציגן?

— אפשר, ליבער סטאַכו,
ס'איז אנדערש נישט צו קלערן,
(ביס) זענען זיי אין וואַלד פֿאַרקראָכן —
אוי, דאָרט וויגן בערן!

— באָזשע! אַך, מיין בלומקע,
וואָס זאָל איך איצט באַגינען,
(ביס) נישט געהיטן מיינע ציגעלעך,
דיך געהאַט אין זינען.

זיי קיין נאַר, מיין סטאַכו,
נישט דיר באַשערט איז בלומקע,
(ביס) ליבער, נעם אַרויס דיין פּייפל,
שפּיל מיר אויף אַ דומקע.
— כ'וועל מיין טאַטנס קרוווקע

און אַלץ וואָס כ'האָב פֿאַרקויפֿן,
(ביס) לאָמיר ביידע, שיינע בלומקע,
ערגעץ ווייט אַנטלויפֿן.
— זיי קיין נאַר, מיין סטאַכו,

אוי, נישט פֿארקויף די קרוווקע!
(ביס) זוך דיר אויף אין דאָרף אַ גויקע —
איך בין אַ זשידוווקע!

רויטלעך שוין דער הימל,
די זון פֿאַרגייט פּאַוואָליע,
(ביס) אַך, ווו זענט איר, מיינע ציגעלעך,
קומט באַוויינט מיין דאָליע.

העי, ציגעלעך

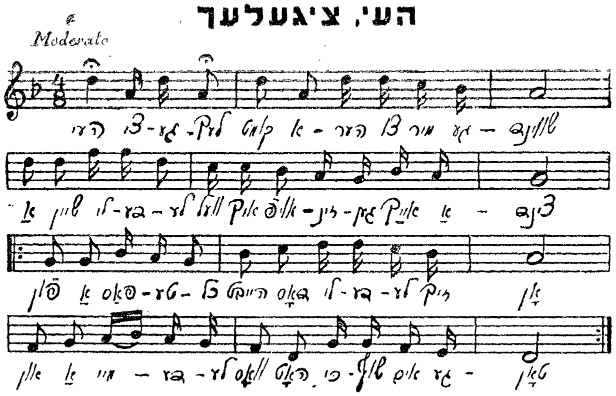

העי, ציגעלעך, קומט אַהער צו מיר געשווינד,
אַ שיין לידעלע וועל איך אייך אויפזינגען אַצינד,
(ביס) פון אַ פּאַסטעכל הייבט דאָס לידעלע זיך אָן
און אַ מיידעלע וואָס האָט כישוף אים געטאָן.

העי, ציגעלעך, הערט וואָס ווייטער איז געשען:
לוסטיק, לעבעדיק איז אַמאָל ס'פּאַסטעכל געווען,
(ביס) היינט ווי אומעטיק, קוקט די שעפעלעך נישט אָן,
בענקט נאָכן מיידעלע וואָס האָט כישוף אים געטאָן.

העי, ציגעלעך, הערט פון לידעלע דעם סוף:
ווי יתומימלעך בלאָנדזשען איצט זיינע בידנע שאָף,
(ביס) טיף אין טייכעלע ליגט דאָס פּאַסטעכל נאָך היינט
און דאָס מיידעלע זיצט ביים וואַסערל און וויינט.

דער זינגער פון נויט

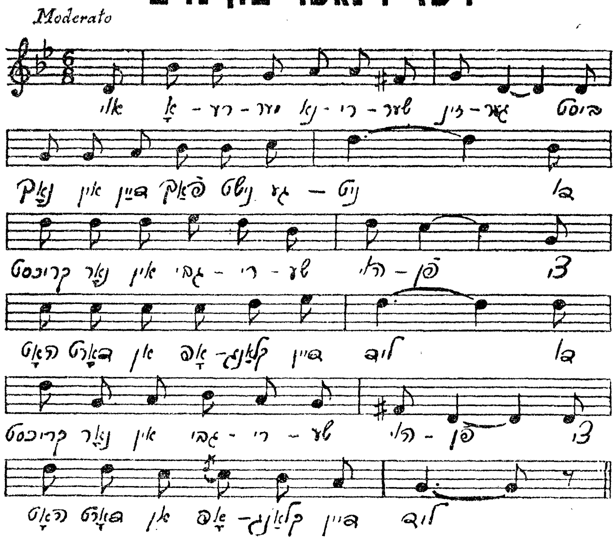

אוי, אָרעמער נאַרישער זינגער,
ביסט נאָך אין דיין פאַך נישט געניט,
(ביס) דו קריכסט נאָר אין גבירישע הויפן,
צי האָט דאָרט אן אָפּקלאַנג דיין ליד?

די רייכע, די זאַטע מאַגנאַטן,
זיי רירט נישט דיין טרויעריק געמיט,
(ביס) פון זיי דאָרט באַקומסטו קיין גראָשן,
צו זיי דאָרט דערגרייכט נישט דיין ליד.

און ווילסט אויף דיין זינגען מבינים
און געלט אויף פארדינען דערביי?
(ביס) גיי, זוך זיי אין אָרעמע הייפלעך,
דאָרט זינג דיינע לידלעך פֿאר זיי.

און זינג זיי דאָס לידל פון עלנט,
דאָס טרויעריקע לידל פון נויט,
(ביס) פון פינצטערע קויטיקע שטיבלעך,
וווּ ס'הוליעט דער מלאך פון טויט.

פון בלאַסע פארקריפּלטע קינדער,
פון טרוקענע ברוסטן גענערט,
(ביס) וואָס וועלקן נאָך איידער זיי בליען,
נאָך איידער דער טויט זיי פארצערט.

יאָ, זינג זיי די טרויעריקע לידלעך,
זיי זענען געשאַפן פאר זיי,
(ביס) דיין לידעלע וועט דאָרט באַגלייטן
אַ הילכיקער יאָמער־געשריי.

קום, לײבקע, טאנצן

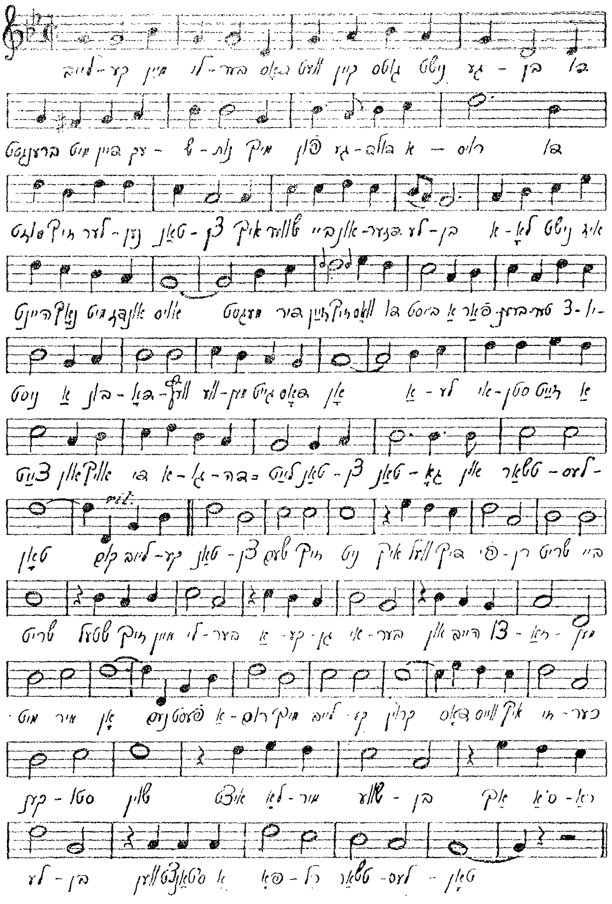

קום, לייבקע, טאנצן

לייבקע, מיין ליבער, דאָס וועט קיין גוטס נישט געבן.
דו ברענגסט מיט דיין עקשנות מיך פון געדולד ארויס,
דו מוזט זיך לערנען טאַנצן, איך שווער ביי אונדזער לעבן,
אלא נישט, איז היינט נאָך מיט אונדז אויס —
מעגסט זיך זיין וואָס דו ביסט:
אַ פארברענטער ציוניסט,
אַ בונדאָוועץ, ווען עמען גייט דאָס אָן?
אלע איסטן זייט אַ צייט,
און אויך די אגודה־לייט,
טאַנצן טאַנגאָ און טשאַרלעסטאָן.

(רעפרען)
קום, לייבקע טאַנצן, שעם זיך ניט,
איך וועל דיר פירן שריט ביי שריט,
שטעל זיך, מיין ליבער,
אַקעגן איבער
און הייב צוזאַמען מיט מיר אָן,
נעם פעסט אַרום מיך, לייבקע קרוין,
דאָס ווייס איך זיכער קענסטו שוין,
איצט לאָמיר שוועבן —
אַך, ס'אַראַ לעבן,
ווען ס'טאַנצט אַ פּאָרל טשאַרלעסטאָן.

לייבקע, די מענער, זיי גרינטלעך צו דערקענען,
מיין בעסטער טערמאָמעטער איז ווען איך טאַנץ מיט זיי,
וועלכע שוין באַווייבטע און וועלכע פריי נאָך זענען,
ווער עס איז אַ פיינער מאַן,
ווער אַ לומפּ, אַ שאַרלאַטאַן,

פיל איך, ווען דער טאַנץ נאָר הייבט זיך אָן,
און דערפאַר, לייבקע קרוין,
וויל איך דיך, און טאַקע שוין,
לערנען טאַנגאָ און טשאַרלעסטאָן.
(רעפרען) קום, לייבקע, טאַנצן אַזוי.

נאך א גלעזעלע טיי

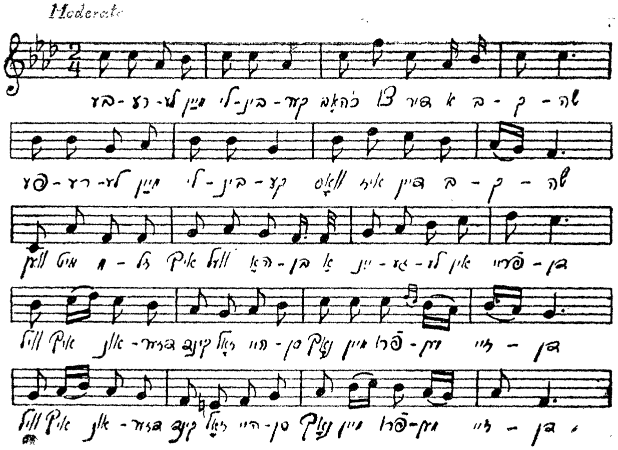

בערעלע, מיין ליבינקער,
כ׳האב צו דיר אַ בקשה,
— פערעלע, מיין ליבינקע,
וואס איז דיין בקשה?
— ווען מיט מזל איך וועל האָבן
אַ יינגעלע אין פריידן,
(ביס) וויל איך אונדזער קינד זאָל הייסן
נאָך מיין פרומען זיידן.

— פאַרוואָס עפּעס נאָך דיין זיידן?
כ׳האב דאָך אויך א דעה,
(ביס) האָסט דאָך ערשט געהאַט אַ מיידל
נאָך דיין באָבע לאה.

— בערעלע, מיין מאַנעלע,
כ׳וויל דיך עפּעס דערמאַנען —
— פערעלע, מיין ווייבעלע,
וואָס ווילסטו מיך דערמאַנען?
— דו פארגעסט, אז אונדזער לייבקע
הייסט שוין נאָך דיין זיידן,
(ביס) פארוואָס קלויבסטו זיך די יונגען,
וואַרפסט מיר צו די מיידן?

— און דו פארגעסט, אז נאָך דיין טאַטן
הייסט דאָך אונדזער נחום,
(ביס) ער איז דערפאר אין אים געראָטן —
נישט קיין גרויסער חכם.

— בערעלע, מיין טייערער,
כ׳וויל דיר עפּעס זאָגן —
— פערעלע, מיין טייערע,
וואָס ווילסטו מיר זאָגן?
— וואָס־זשע דאַרף מען איצט זיך קריגן,
לאָמיר נאָר דערלעבן,
(ביס) וועל איך דווקא נאָך מיין זיידן
ס׳קינד אַ נאָמען געבן.

— וואָס־זשע טאַקע איצט זיך קריגן
און אומזיסט צו ריידן,
(ביס) אפשר וועט גאָר זיין אַ צווילינג —
ס׳קען גאָר זיין צוויי מיידן.

זאָג מיר, לבנה

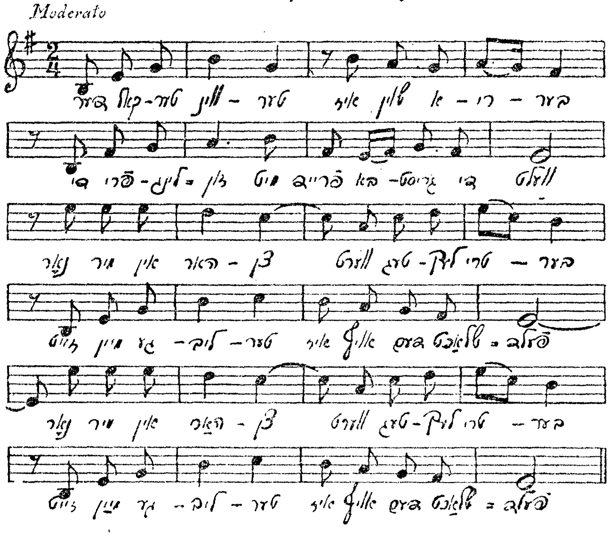

דער קאַלטער ווינטער איז שוין אריבער,
די פרילינג־זון מיט פרייד באַגריסט די וועלט,
(ביס) נאָר מיר אין הארצן ווערט טעגלעך טריבער,
זייט מיין געליבטער איז ארויס אין פעלד.

קענען מיך דען פרייען די פרילינגס־בלומען,
די פייגעלעך מיט זייער ליב געזאַנג,
(ביס) ווען פון מיין חתן איז נישט געקומען
קיין שום ידיעה שוין חדשים לאַנג.

נישט זאָרג, געליבטע, האָט ער מיט טרערן
די לעצטע נאַכט דערקלערט אין וועלדל מיר;
(ביס) ביי דער לבנה און ביי די שטערן
שווער איך דיר צו: מיין האַרץ געהער צו דיר.

און טרויעריק האָבן די ביימער אַלע,
די בלימעלעך, די גרעזעלעך געררושט,
(ביס) גלייך ווי זיי וואָלטן באַוויינט די כלה,
וואָס שטייט פון לעצטן ליבן קוש באַרוישט.

האָט ער זיין שבועה, זיין וואָרט געבראָכן,
צי אפשר האָט פאַרנומען אים דער פיינט?
(ביס) צי ליגט ער דרויסן די ברוסט צעשטאָכן
און פון יסורים קרעכצט ער דאָרט און וויינט.

זאָג מיר, לבנה, זאָגט, ליבע שטערן,
איר, עדות מיינע, נאָך פון יענער נאַכט:
(ביס) צי וועט מיין חתן צוריק זיך קערן,
צי האָט דער טויט זיין טרייעס אויג פאַרמאַכט?

אַן אַרבעטלאָזער

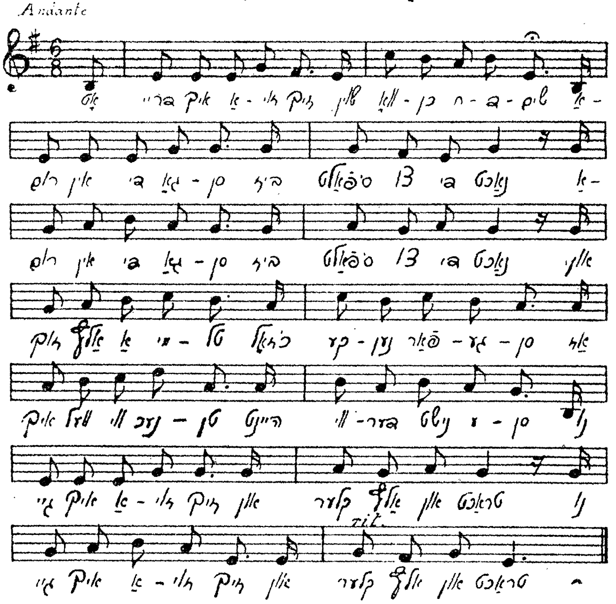

אָט דריי איך אַזוי זיך שוין וואָכן, חדשים
(ביס) ארום אין די גאסן ביז ס'פֿאַלט צו די נאַכט,
און זוך אַלץ אַ מיטל, כ'זאָל קענען פֿאַרגעסן,
אַז איך וועל, ווי נעכטן, היינט ווידער נישט עסן,
(ביס) נו, גיי איך אַזוי זיך און קלער אַלץ און טראַכט.

נו, פֿאַלט מיר איין פּלוצלונג, כ'וועל ציילן די הייזער,
(ביס) די קראָמען, די קונים וואָס גייען אַריין,
כּדי נישט צו פֿילן דעם ווייטיק אין מאָגן,
ווי עפּעס אַ וואָרעם האַלט דאָרט אין איין נאָגן —
(ביס) אַ זעלטן גוט מיטל וועט דאַכט זיך דאָס זיין.

נאָר ווי אויף להכעיס, דעם שטנס אַ שפּיצל,
(ביס) אַ קרעמל פון עסנוואַרג ווי נאָר אַ הויז,
און ס׳ווינקען זייער תּאווהדיק, רייצן און ציען,
ווי מיידלשע אויגן וואָס ברענען און גליען,
(ביס) די פרישינקע זעמל פון קוישן אַרויס.

נו, שטיי איך אַזוי זיך און עס מיט די אויגן
(ביס) די זעמל, און כ׳פיל ווי מיר וואַסערט אין מויל,
נו, זוך איך אַ מיטל, כ׳זאָל קענען פאַרגעסן,
אַז איך וועל, ווי נעכטן, היינט ווידער נישט עסן,
(ביס) און אַלץ אין מיר ציטערט פון אימה און גרויל.

נו, פאַלט מיר איין פלוצלונג, כ׳וועל היינט אין גאַס ציילן,
(ביס) פאַראַן היינט, וואָס שפּרינגען פון ווילטאַג אַרום,
באַפּוצט און באַהאַנגען מיט מאַרקעס און גלעקלעך;
פאַראַן היינט פאַרדאַרטע וואָס קוקן אויס שרעקלעך,
(ביס) וואָס דרייען זיך הונגעריק הפקר אַרום.

נאָר ווי אויף להכעיס, שוין ווידער דער שטן,
(ביס) אַ הונט שטייט און גריזשעט אַ טרוקענעם ביין,
און אָט קומט אַ צווייטער, זיי נעמען זיך בייסן,
ס׳וויל איינער ביים צווייטן דעם ביין אַרויסרייסן,
(ביס) נו, שטיי איך און שמייכל און קריץ מיט די ציין.

טרילי טרילילי

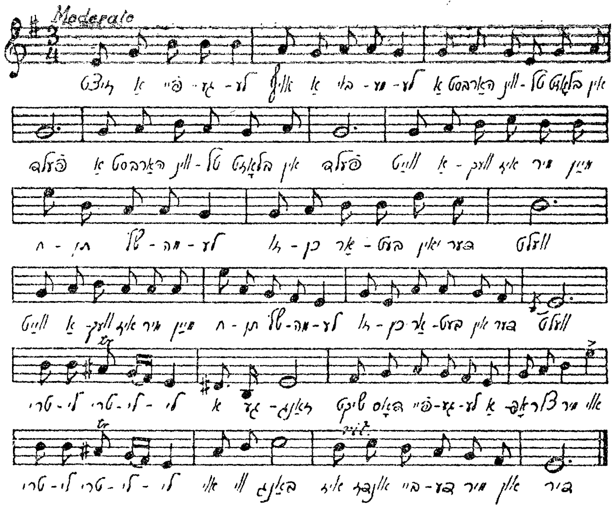

זיצט אַ פייגעלע אויף אַ ביימעלע,
(ביס) אַ האַרבסט־ווינטל בלאָזט אין פעלד, —
(ביס) ווייט אַוועק איז מיר מיין התן שלמהלע,
זוכן אַרבעט אין דער וועלט —
(רעפרען) טרילי, טרילילי, אַ געזאַנג
שיקט דאָס פייגעלע אַראָפּ צו מיר,
אוי! טרילי, טרילילי, אוי, ווי באַנג
איז אונדז ביידע, מיר און דיר.

זינגט דאָס פֿייגעלע אַ קלאָג־לידעלע,
(ביס) ערגעץ שטאַרבט אין פֿעלד אַ בלום,
(ביס) געהאַט פֿון שלמהלען אַ טרויעריק בריוועלע —
נויט און עלנט אומעטום.
(רעפֿרען) טרילי, טרילילי, אאַז״וו.

זינגט דאָס פֿייגעלע, אַך, פֿון גרינעם גראָז,
(ביס) ביינטעלעך שוין טרוקן היי,
(ביס) ס׳גייען אַרבעטער אַרום דאָרט אַרבעטלאָז,
שלמהלע אויך צווישן זיי.
(רעפֿרען) טרילי, טרילילי, אאַז״וו.

זינגט דאָס פֿייגעלע, ווײַ, פֿון ביימעלע,
(ביס) בלעטלעך רייסט דער ווינט מיט כעס,
(ביס) מחנות אַרבעטער און אויך מיין שלמהלע
הונגערן אין מיטן גאַס.
(רעפֿרען) טרילי, טרילילי, אאַז״וו.

פֿלי, מיין פֿייגעלע, טייער בריאהלע!
(ביס) איבער ימען, ווייט און ברייט,
(ביס) ברענג פֿון שלמהלען אַ גוט ידיעהלע
און דערצייל אים, ווי איך לייד.
(רעפֿרען) טרילי, טרילילי, אַ געזאַנג
שיקט דאָס פֿייגעלע אַראָפּ צו מיר,
אוי, טרילי, טרילילי, אוי, ווי באַנג
איז מיר, שלמהלע, אָן דיר.

ר י י ז ע ל ע

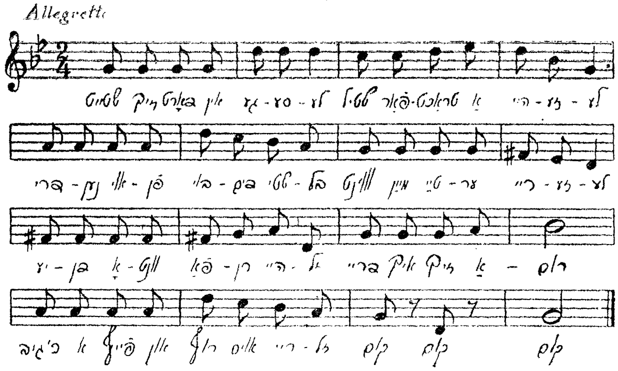

שטייט זיך דאָרט אין געסעלע
שטיל פאַרטראַכט אַ הייזעלע,
דרינען אויפן בוידעם־שטיבל
וווינט מיין טייער רייזעלע.
יעדן אָוונט פאַרן הייזל
דריי איך זיך אַרום,
כ׳גיב אַ פייף, און רוף אויס: רייזל,
קום, קום, קום!

עפנט זיך אַ פענצטערל,
וואַכט אויף ס׳אַלטע הייזעלע
און באַלד קלינגט אין שטילן געסל
אַ זיס קול, ס׳רעדט רייזעלע:
— נאָך אַ ווײַלע וואַרט, מיין ליבער,
באַלד וועל איך זיין פריי,
גיי זיך נאָך אַ פּאָר מאָל איבער —
איינס, צוויי, דריי!

גיי איך מיר אַ פּריילעכער,
זינג און קנאַק מיר ניסעלעך,
הער איך אויף די טרעפּלעך שפּרינגען
אירע דראָבנע פיסעלעך,
שוין אַראָפּ פון לעצטן טרעפּל,
כ׳נעם זי ליב אַרום,
כ׳גיב איר שטיל אַ קוש אין קעפּל —
קום, קום, קום!

— כ׳וויל דיך בעטן, דודל,
זאָלסט אַרויף נישט פייפן מער.
— הערסט, ער פייפט שוין, זאָגט די מאַמע,
זי איז פרום, ס׳פאַרדריסט זי זייער,
פייפן, זאָגט זי, איז נישט יידיש,
ס׳פּאַסט נאָר בלויז פאַר „זיי״.
גיב אַ צייכן פראָסט אויף יידיש —
איינס, צוויי, דריי!

— כ׳וועל פון היינט נישט פייפן מער,
דרויף גיב איך אַ שבועהלע —
דיר צוליב וועל איך אפילו
ווערן פרום, מיין צנועהלע,
כ׳וועל זיין ווען דו ווילסט נאָר, רייזל,
ווי דיין מאַמע פרום,
יעדן שבת גיין אין קלייזל —
קום, קום, קום!

— כ׳גלייב עס דיר, מיין ליבינקער,
און דערפֿאַר דיר, דודל,
שטריק איך אַ שיין תּפֿילין־זעקל
מיט אַ מגן־דודל,
ווען געפֿעלן ס׳וועט אין קלייזל,
זאָגן זאָלסטו זיי:
— ס׳האָט געשטריקט מיין ליבע רייזל —
איינס, צוויי, דריי!

— כ׳דאַנק פֿאַר דיין מתנהלע,
כ׳ליב אַזוי דיך, רייזעלע!
כ׳ליב דיין מאַמען, כ׳ליב דאָס געסל,
כ׳ליב דאָס אַלטע הייזעלע,
כ׳ליב די שטיינדלעך לעבן הייזל —
טרעטסט אויף זיי אַרום,
הער, דיין מאַמע רופֿט שוין: רייזל,
קום, קום, קום!

גיי איך מיר אַ פֿריילעכער,
זינג און קנאַק מיר ניסעלעך,
הער איך אויף די טרעפּלעך לויפֿן
אירע דראָבנע פֿיסעלעך —
ווידער שטייט פֿאַרטראַכט דאָס הייזל,
ס׳געסל ווידער שטום.
קום צו מיר אין חלום, רייזל,
קום, קום, קום!

די נאַכט קומט אָן צו שוועבן

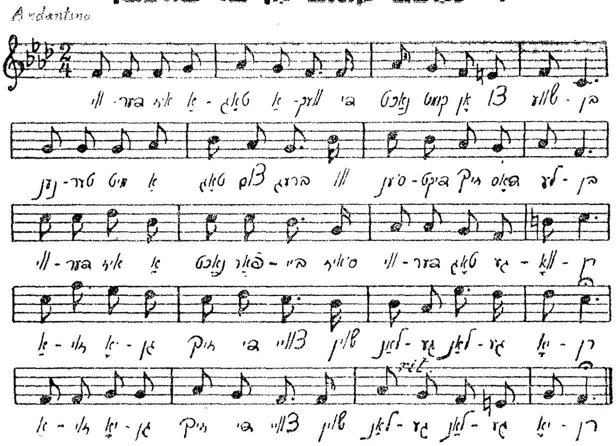

געהייליקט דעם אָנדענק פון מיין ליבן
פאַרשטאָרבענעם חבר מרדכי ערליך

וווידער איז אַ טאָג אַוועק,
די נאַכט קומט אָן צו שוועבן,
נענטער מיט אַ טאָג צום ברעג,
ווו ס'ענדיקט זיך דאָס לעבן;
ווידער איז אַ נאַכט פאַרביי,
ס'איז ווידער טאָג געוואָרן,
אַזוי יאָגן זיך די צוויי (ביס)
שוין לאַנגע, לאַנגע יאָרן.

אַזוי יאָגן זיך די צוויי,
נישט מער צוריק זיך קערן,
מיט אַ זיפץ באַגלייט איך זיי,
און קוק זיי נאָך מיט טרערן —
און זיי פליען, גלייך פון זיי
וויל קיינער זיין דער צווייטער.
(ביס) ס׳קומען טעג און נעכט אויפסניי —
אַ בליק און לויפן ווייטער.

אַזוי פליען אָן שום ציל
די טעג שוין לאַנגע יאָרן,
פון דעם נאַריש ווילדן שפיל
שוין אַלט און קראַנק געוואָרן.
ווי לאַנג נאָך, איר נעכט און טעג,
וועט איר זיך אַזוי יאָגן?
(ביס) מאַכט אַ סוף שוין צום געיעג,
כ׳קענ׳ס לענגער נישט פאַרטראָגן.

אַ מלאך ווערט געבוירן

Andantino

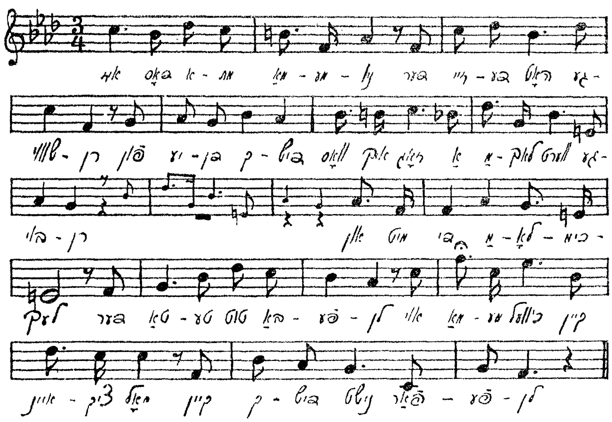

איז דאָס אמת, מאַמעניו,
דער זיידע האָט געשווירן —
פון יעדן קדיש וואָס איך זאָג
אַ מלאך ווערט געבוירן
און מיט די מלאָכימלעך
דער טאַטע טוט באַפעלן ?
אוי, מאַמע, כ׳וועל קיין איינציק מאָל
קיין קדיש נישט פאַרפעלן.

איז דאָס אמת, מאַמעניו,
געהערט דאָס פון דעם זיידן :
ס׳באַדינען די מלאָכימלעך
דעם טאַטן אין גן־עדן,
און דער טאַטע קוועלט פון זיי,
ווי ער פון מיר פלעגט קוועלן ?
אוי, מאַמע, כ׳וועל קיין איינציק מאָל
קיין קדיש נישט פאַרפעלן.

שוין שטיל איז אין געסל

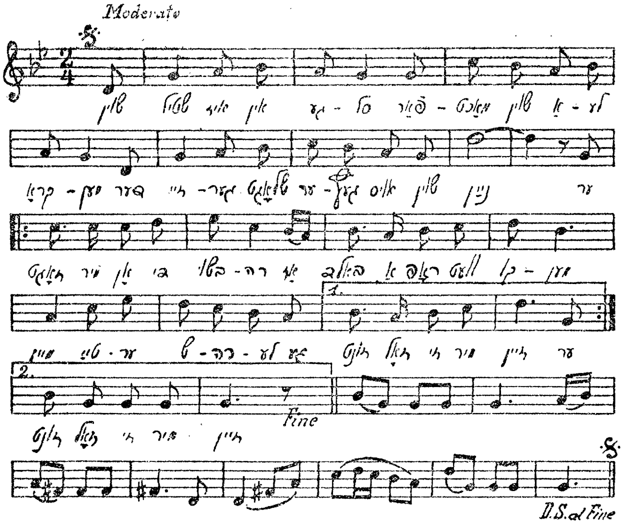

שוין שטיל איז אין געסל,
פאַרמאַכט שוין אַלע קראָמען,
דער זייגער שלאָגט ערגעץ אויס שוין ניין.
ער זאָגט מיר אָן די בשורה, (ביס)
אַז באַלד אַראָפּ וועט קומען
מיין טייער שרהלע, געזונט זאָל זי מיר זיין.

אַט זע איך איר שאָטן
אין שטוב אַרום שוין שפּרינגען,
זי איילט זיך, אַט עפנט זי די טיר,
(ביס) שוין הער איך איר געלעכטער,
ווי ס׳וואָלטן גלעקלעך קלינגען,
און אַט שטייט מיין שׂרהלע אַ פריילעכע פאַר מיר.

— כ׳בין היינט טאַקע פריילעך,
ס׳וועט יאָסל זיך אויך פרייען,
כ׳האָב שוין מיין אויסשטייער אויפגעבייט,
(ביס) נאָך מעבל און אַ דירה,
און דאַן נעם איך זיך גרייען
צו אונדזער חתונה מיין אייגן חופּה־קלייד.

— און דאַן צו דער חופּה —
ס׳איז ליכטיק ווי ביי שׂררים,
נאָך איין אויגנבליק צום הריי־אַת,
(ביס) און דאַן דאָס מצווה־טענצל —
אַ פריילעכס שפּילט, קלעזמאָרים!
כ׳האָב מיט מיין שׂרהלען שוין חתונה געהאַט.

— און דאַן וועט מיין יאָסל
אויף אויסהאַלטונג פאַרדינען,
און איך וועל חוץ נייען פירן ס׳הויז,
(ביס) — און שׂרהלע מיין ווייבל
צום יאָר וועט מיר געווינען
אַ טייער יינגעלע אים האַלטן אויף מיין שויס.

און זינגענדיק דאָס לידל
פון ראַזשנקעס מיט מאַנדלען,
וועל קוקן ווי ס'ייגעלע שלאָפט איין,
(ביס) אַ וויגעלע, מיין שרהקע,
אַ שיינס וועל איך אויסהאַנדלען,
ווי ביי דעם גרעסטן גביר אַ וויגעלע מוז זיין.

— דו האַנדלסט שוין אַ וויגל,
פאַרגעסן האָסט אָפּנים,
מיר האָבן נאָך נישט, יאָסעלע דו מיין,
(ביס) קיין מעבל און קיין דירה,
מיר זענען צוויי קבצנים,
כ'מיין אונדזער חתונה וועט אַזוי גיך נישט זיין.

אוי, ברודערל, לחיים!

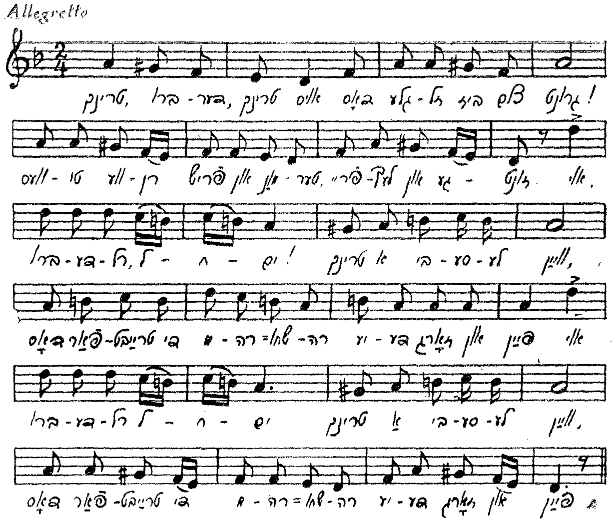

טרינק, ברודער, טרינק אויס
דאָס גלעזל ביז צום גרונט,
וועסט ווערן פריש און מונטער,
פריילעך און געזונט.
(ביס) אוי, ברודערל, לחיים!
טרינק אַ ביסעלע וויין,
דאָס פאַרטרייבט די מרה־שחורה,
יעדע זאָרג און פיין.

מיר איז אויך ס'לעבן
אַמאָל געווען אַ לאַסט,
כ'האָב ווי בו גאָטס נאַריש וועלטל
ווי דעם טויט געהאַסט.
(רעפרען) אוי, ברודערל, לחיים! אאַז"וו.

איצט, ברודער, טרינק איך
און פיל זיך פריש, געזונט,
ווען מען שלעפּט דעם קראַנקן איין,
דאַן שמערצט אים נישט די ווונד.
(רעפרען) אוי, ברודערל, לחיים! אאַז"וו.

איצט, ברודער, טרינק איך,
און וואָס פעלט מיר אַצינד?
כ'פיל זיך גליקלעך ווי אַ קעניג,
פריילעך ווי אַ קינד.
(רעפרען) אוי, ברודערל, לחיים! אאַז"וו.

איצט, ברודער, טרינק איך,
און ווען עס רוישט אין קאָפּ,
פייף איך אויף דער גאַנצער וועלט
און טאַנץ מיר האָפּ, האָפּ, האָפּ.
אוי, ברודערל, לחיים!
טרינק אַ ביסעלע וויין,
דאָס פאַרטרייבט די מרה־שחורה,
יעדע זאָרג און פּיין.
אוי, ברודערל, לחיים!
ווען עס רוישט אין קאָפּ,
פייף איך אויף דער גאַנצער וועלט
און טאַנץ מיר האָפּ, האָפּ, האָפּ.

די געפאַלענע

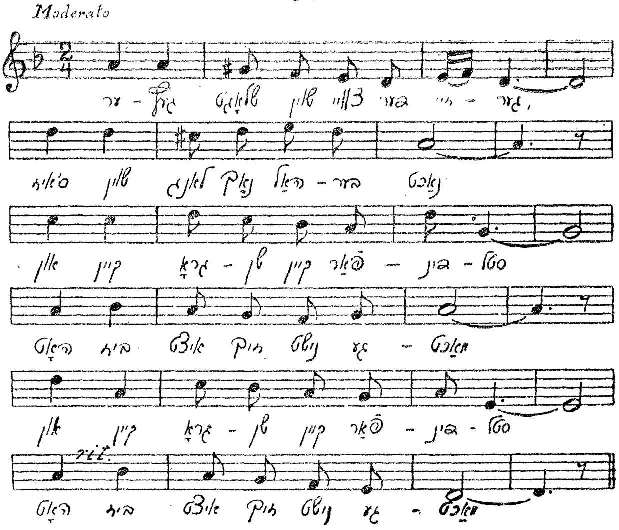

ערגעץ שלאָגט שוין צוויי דער זייגער
ס'איז שוין לאַנג נאָך האַלבער נאַכט
(ביס) און קיין גראָשן, קיין פאַרדינסטל
האָט ביז איצט זיך נישט געמאַכט.

עפּעס ווייכן מיך די מענער,
מענער, אָ, איך קען זיי גוט!
(ביס) וואָס איז ווערט שוין אַ נקבה,
ווען זי הוסט און שפּייט מיט בלוט.

כ׳בין שוין מער פאַר זיי קיין סחורה,
יאָלדן, פרייערס וואָס איר זענט!
(ביס) ס׳בריט פון היץ מיין יונגער קערפּער
און מיין קוש ווי פייער ברענט.

פרעגט אייך, יאָלדן, מיין פאַרפירער,
ער ווייסט, אַז אָט די פון גאַס
(ביס) האָט אַ האַרץ, וואָס בענקט נאָך ליבע,
האָט אַ האַרץ, וואָס ברענט פון האַס.

קומט, קומט! כ׳וועל קיין געלט נישט מאָנען,
קומט, קומט, כאַטש אויף איין מינוט!
(ביס) כ׳וועל אין אייך אַריין זיך בייסן,
אייך פאַרסמען מיט מיין בלוט.

ערגעץ טראַכט אַצינד אַ מאַמע:
— וואָס איז מיט מיין קינד געשען?
(ביס) בלוט וואָלט גיין פון אירע אויגן,
ווען זי׳ וואָלט איר קינד דערזען.

בײַם טײַכעלע

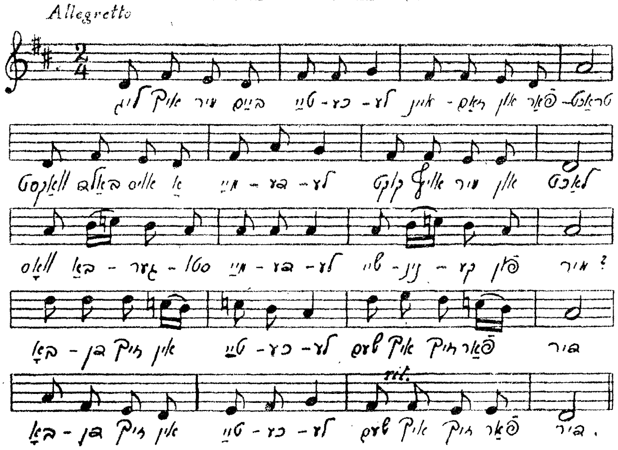

ליג איך מיר בײַם טײַכעלע,
אײנזאַם און פֿאַרטראַכט,
וואַקסט באַלד אויס אַ מײדעלע,
קוקט אויף מיר און לאַכט.
וואָס באַגערסטו, מײדעלע
שײנינקע, פֿון מיר?
(ביס) — באָדן זיך אין טײַכעלע
שעם איך זיך פֿאַר דיר.

— שעם זיך נישט, שײן מײדעלע,
מעגסט אין טײַך אַרײַן,
כ׳שווער בײַ מײַן נאמנות דיר,
כ׳וועל נישט קוקן, נײַן!

— כ׳גלייב דיר נישט, מיין יינגעלע,
שווערן איז קיין קונץ,
(ביס) איר שווערט אָפּט, מיר גלייבן אייך,
דאַן גענאַרט איר אונדז.
— ווען דו גלייבסט מיין שבועה נישט,
מיינסט, איך בין ווי זיי,
בינד איך מיר די אויגן צו
פעסט מיט קניפּלעך צוויי.
— קוקסטו אָבער, יינגעלע,
כ׳וואָרן דיך אַצינד,
(ביס) ווערסטו אויף אַן אמתן
הייזעריק און בלינד.

ליג איך מיר ביים טייכעלע,
זע איך נישט קיין שיין,
הער איך ווי דאָס מיידעלע
שפּרינגט אין טייך אַריין,
הער איך ווי זי לאַכט און זינגט,
ס׳הערט זיך ווייט איר שטים:
(ביס) — אָ, ווען דו וואָלסט, יינגעלע,
זען ווי פיין איך שווים.

הער איך ווי זי לאַכט און זינגט:
— קוק נישט, ווערסט באַלד בלינד,
אוי, ווי הייס איז, יינגעלע,
ס׳וואַסערל אַצינד.
— קום אַרויס שוין, מיידעלע,
כ׳האַלט שוין מער נישט אויס.
(ביס) — קוק נישט, קוק נישט, יינגעלע,
כ׳גיי פון טייך אַרויס.

אָרעמע שניידערלעך

Moderato

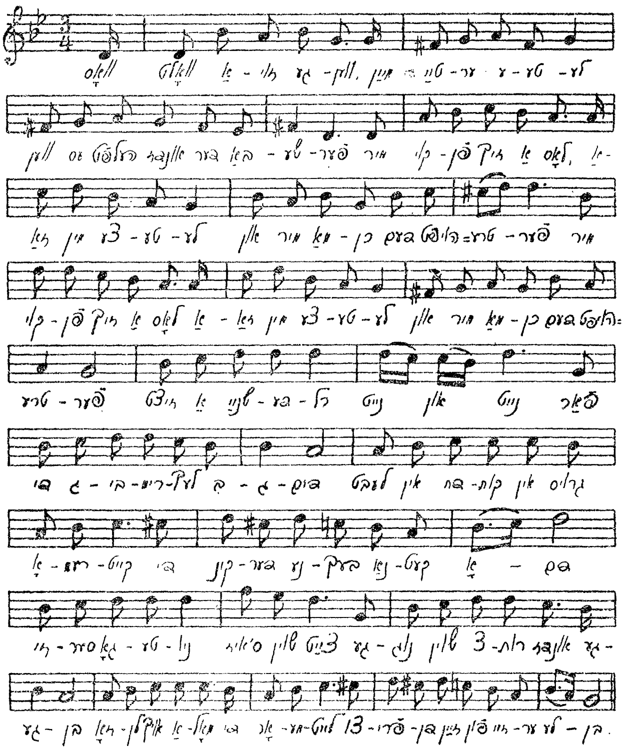

אָרעמע שנײַדערלעך

וואָס וואָלט אַזוי געווען, מײַן טײַער עטעלע,
ווען עס העלפט אונדז דער באַשעפער:
מיר קויפן זיך אַ לאָס, אַזאַ מין צעטעלע, (ביס)
און מיר מאַכן דעם הויפּט־טרעפער?

— כ׳וואָלט, יאָסעלע, געמאַכט אַ באַל פאַר אָרעמעלײַט
פײַן און ליב זײַ אויפגענומען:
נו, טרינקט, קבצנימלעך, און עסט געזונטערהייט, (ביס)
זאָל אײַך אַלע וויל באַקומען!

(רעפרען)
זיצט אַ שנײַדערל, נייט און נייט
פאַר די גבירימלעך בגדים —
לעבט אין דחקות, אין גרויס אָרעמקייט,
די קינדער נעבעך נאַקעט אָדם.
זיסער גאָטעניו, ס׳איז שוין צײַט,
גענוג שוין צרות אונדז געגעבן,
זאָלן אויך אַמאָל די אָרעמעלײַט
צופרידן זײַן פון זייער לעבן.

— איך וואָלט מײַן שנײַדערײַ געפירט גאָר גרויס
און ברייט,

צען געזעלן, צוויי טוץ מיידן,
בישטאָ אין אונדזער פאַך קיין אַרבעטסלאָזיקייט, (ביס)
ס׳גאַנצע שטעטל מיר באַקליידן;
און איך וואָלט ס׳הויז געקויפט פון אונדזער ווירט
דעם גביר,

ער פאַרביטערט אונדז דאָס לעבן,
זײַן שיינע וווינונג גלײַך פאַרנומען וואָלטן מיר, (ביס)
אונדזער דירה אים געגעבן.

(רעפרען) זיצט אַ שניידערל, נייט און נייט,
פֿאַר די גבֿירימלעך בגדים,
לעבט אין דחקות, אין גרויס אָרעמקייט,
די קינדער נעבעך נאַקעט אָדם.
זיצט אַ שניידערל, נייט און נייט,
און פּלוצלונג נעמט גאָר אויס זיין צעטל,
און דאָס שניידערל לעבט איצט זיך ברייט,
איז איצט דער גרעסטער גביר אין שטעטל.

ווי גוט וואָלט דאָס געווען, מיין טייער עטעלע,
דעם הויפּט־טרעפער כ׳וואָלט געוווּנען.
(ביס) ווו נעמט מען אָבער געלט אויף אַזאַ צעטעלע,
ווען אויף ברויט מיר קוים פאַרדינען?

(רעפרען) זיצט אַ שניידערל, נייט און נייט,
פֿאַר די גבֿירימלעך בגדים,
לעבט אין דחקות, אין גרויס אָרעמקייט,
די קינדער נעבעך נאַקעט אָדם.
זיסער גאָטעניו, קיין שום פרייד
איז אויף דער וועלט אונדז נישט געגעבן,
זיצט אַ שניידערל און נייט און נייט
און בלייבט אַ קבצן ס׳גאַנצע לעבן.

אַזעלכע צוויי גאָלדענע צעפּ

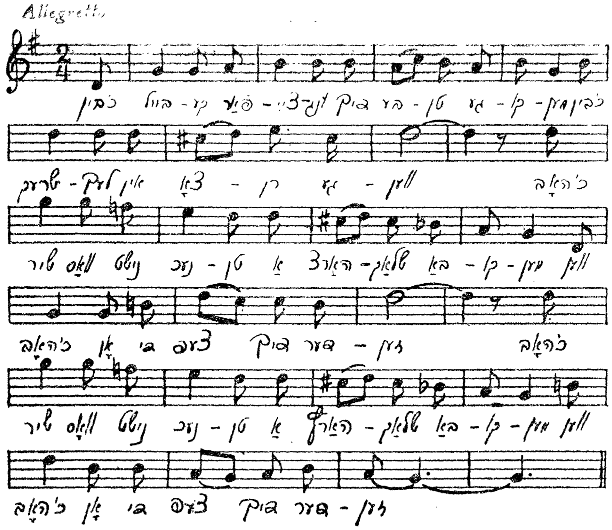

כ׳בין,ביילקע, פֿאַרצייאונג דיך בעטן געקומען,
כ׳בין שרעקלעך אין צאָרן געווען —
(ביס) כ׳האָב שיר וואָס נישט נעכטן אַ האַרצשלאַג
באַקומען,
ווען כ׳האָב אָן די צעפּ דיך דערזען.

און דאָך וויל איך, ביילקע, דו זאָלסט מיר דערקלערן,
מעגסט ווידער מיר ווייזן די טרעפּ,
(ביס) ווי פֿאַלסטו אויס פּלוצלונג אַראָפּ זיך צו שערן
אַזעלכע צוויי גילדענע צעפּ.

גיב, ביילקע, איך בעט דיך, אַ קוק נאָר אין שפּיגל,
און זאָג מיר, צי זעסטו נישט אויס
(ביס) אַזוי ווי אַ טייבל מען שניידט אָפּ די פליגל,
גלייך ווי פון שפּיטאָל וואָלסט אַרויס.

דער רוח זאָל שוין נעמען די פינצטערע מאָדע,
וואָס פּלאָגט און פאַרדרייט אייך די קעפּ,
(ביס) אָט ליגן ווי מתים פאַרפּאַקט אין קאָמאָדע
אַזעלכע צוויי גילדענע צעפּ.

ווער דער ערשטער וועט לאַכן

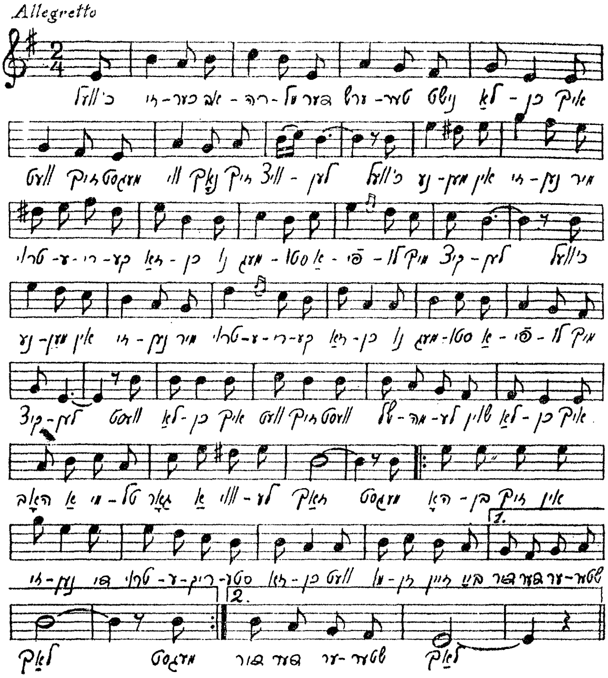

כ'וועל זיכער, אברהמל, דער ערשטער נישט לאַכן,
איך וועט זיך, מעגסט ווי נאָך זיך וויצלען,
כ'וועל נעמען אין זינען מיר טרויעריקע זאַכן, (ביס)
נו, מעגסט אפילו מיך קיצלען.

— ווערסט לאַכן, איך ווער זיך,
ווערסט, שלמהלע, שוין לאַכן,
איך האָב אַ מיטל גאָר אַ ווילע זאַך
(ביס) מעגסט האָבן זיך אין זינען
די טרויעריקסטע זאַכן,
וועט מוזן זיין ביי דיר דער ערשטער לאַך.

דאָס ערשטע, אברהמל, נעם איך מיר אין זינען
מיין אָרעמען טאַטן דעם שוואַכן,
(ביס) וואָס זוכט אַרום אַרבעט און קען נישט געפינען,
נו, וועט זיך מיר גלוסטן צו לאַכן?
— ווערסט לאַכן, איך ווער זיך,
ווערסט, שלמהלע, פאַרשפּילן,
איך האָב אַ מיטל גאָר אַ ווילע זאַך:
(ביס) כ׳וועל מיאַוקען ווי אַ קעצל
און ווי אַ הינטל בילן,
וועט מוזן זיין ביי דיר דער ערשטער לאַך.

— איך וועל זיך דערמאָנען, כ׳האָב נעכטן אין חדר
די סדרה וואָס גייט היינט פאַרגעסן,
(ביס) דער רבי, ער וויל גאָר כ׳זאָל לערנען כסדר,
ער ווייסט נישט ווי מיר ווילט זיך עסן.
— ווערסט לאַכן, איך ווער זיך,
ווערסט נישט זיין אַזאַ שלעכטער,
שטעל איין אַ קנעפּל, כ׳שטעל אַקעגן פיר,
(ביס) ווערסט האַלטן זיך די זייטן
און קייכן פון געלעכטער,
דערזעענדיק וואָס איך האָב דאָ ביי מיר.

— און כ׳וועל זיך דערמאָנען דעם רבינס צאַרניק פּנים,
ווען ר׳האָט מיך גענומען פאַרהערן.
(ב״ט) נאָך האָב איך פון קאַנטשיק פיל בלאָע סימנים,
געוויינט פון יסורים מיט טרערן.
— ווערסט לאַכן, וועסט לאַכן,
אַהער גיב שוין דאָס קנעפּל,
זע, שלמהלע, וואָס איך האָב דאָ פאַר דיר!
אַ זעמעלע מיט פּוטער,
און הערינג אַ פיין קעפּל,
אַנו, זאָג, שלומקע, ווער וועט לאַכן פריער?
— אַ זעמעלע מיט פּוטער
און הערינג אַ פיין קעפּל,
כ׳וועל מאָרגן ווידער ווען זיך מיט דיר.

פאַרוואָס, זאָג מיר, מאַמעניו

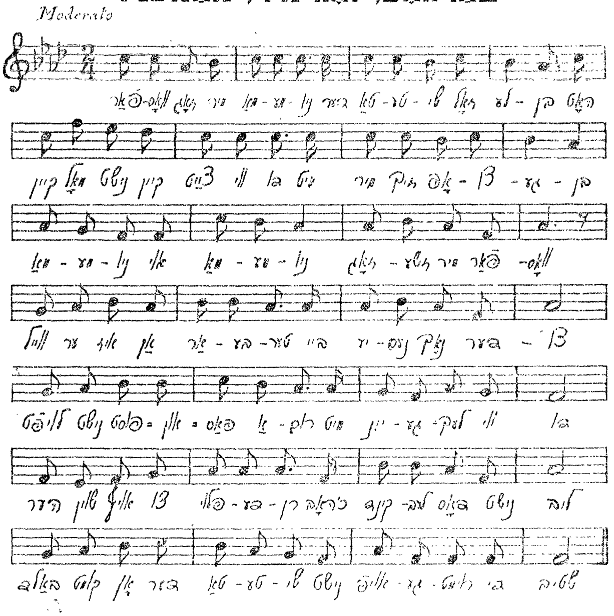

פאַרוואָס, זאָג מיר, מאַמעניו,
דער טאַטעשי זאָל לעבן
האָט קיינמאָל נישט קיין צייט ווי דו
מיט מיר זיך אָפּצוגעבן,
מאַמעניו, אוי, מאַמעניו,
זאָג־זשע מיר פאַרוואָס?

— ווייל ער איז אַן אַרבעטער,
ביי יענעם נאָך דערצו.

לויפט נישט פוסט־און־פּאַס אַרום
מיט יינגעלעך ווי דו.
הער שוין אויף צו פּלוידערן.
כ׳האָב קינד מיינס דאָס נישט ליב,
באַלד קומט אָן דער טאַטעשי, —
נישט אויפגערוימט די שטוב.

— פּאַרוואָס קומט דער טאַטעשי —
כ׳וויל, מאַמעניו, דאָס וויסן,
אַהיים פון דאָרטן אַ ברוגזער,
פאַרשוויצט און אָפּגעריסן?
מאַמעניו, אוי, מאַמעניו,
זאָגזשע מיר פאַרוואָס?

— ווייל ער זעגט און הובלעוועט,
אַז אַלץ אויף אים ווערט נאַס,
יאָגט זיך נישט ווי דו אַרום
מיט הינטעלעך אין גאַס.
הער שוין אויף צו פּלוידערן,
שוין דול פון דיר דער קאָפּ,
באַלד קומט אָן דער טאַטעשי —
טראָג גיכער ס׳מיסט אַראָפּ.

— פּאַרוואָס טוט דער טאַטעשי,
צו וואָס, פאַר וועמענס וועגן,
די ברעטער דאָרטן הובלעווען
אויף שטיקלעך זיי צעזעגן?
מאַמעניו, אוי, מאַמעניו,
זאָג־זשע מיר פאַרוואָס?

— דער טאַטע זעגט און הובלעוועט
די ברעטער אַזוי לאַנג,
ביז ס׳וואַקסט פון רויע ברעטער אויס
אַ טישעלע, אַ שאַנק.
הער שוין אויף צו פלוידערן,
דאָס ציינגל דיר באַהאַלט,
באַלד קומט אָן דער טאַטעשי,
דער אויוון איז נאָך קאַלט.

— פאַרוואָס, מאַמע, האָבן מיר —
מיך טוט דאָס שטאַרק פאַרדריסן —
אַן אַלט צעבראָכן שענקעלע,
אַ פוילן טיש, אַ מיאוסן?
מאַמעניו, אוי, מאַמעניו,
זאָג־זשע מיר פאַרוואָס.

— ווייל מיין קינד, אַן אַרבעטער
אויף עסן קוים פאַרדינט,
דער שוסטער אַרבעט שיכעלעך
און באָרוועס גייט זיין קינד.
הער שוין אויף צו פלוידערן,
נישט נודע מיך אַזוי,
אָט גייט שוין דער טאַטעשי
און ס׳עסן איז נאָך רוי.

דריי טעכטערלעך

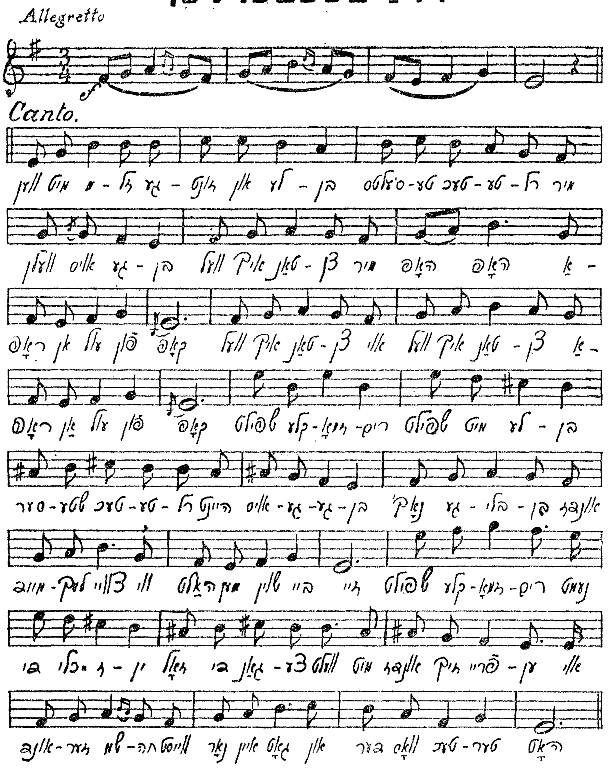

ווען מיט מזל, געזונט און לעבן
ס'לעצטע טעכטערל מיר וועלן אויסגעבן,
וועל איך טאַנצן מיר האָפּ, האָפּ!
אַראָפּ אַן עול פון קאָפּ.

ווערל איך טאַנצן, אוי, ווערל איך טאַנצן —
אַראָפּ אַן עול פון קאָפּ.
שפּילט קלעזמאָרים! שפּילט מיט לעבן —
ס׳ערשטע טעכטערל היינט אויסגעגעבן,
נאָך געבליבן אונדז מיידלעך צוויי,
ווי האַלט מען שוין ביי זיי!

שפּילט, קלעזמאָרים, נעמט די כלי־זיין!
זאָל די גאַנצע וועלט מיט אונדז זיך פרייען,
אוי, אונדזער שמחה ווייסט נאָר איין גאָט
און דער וואָס טעכטער האָט.

ווען כ׳וועל זען שוין דאָס צווייטע מיידל
אָנגעטאָן אין ווייסן חופּה־קליידל,
וועל איך טרינקען און פריילעך זיין —
אַראָפּ פון האַרץ אַ שטיין,
וועל איך טרינקען, אוי, וועל איך טרינקען,
אַראָפּ פון האַרץ אַ שטיין.

שפּילט, קלעזמאָרים, הייבט אָן שניידן!
ס׳צווייטע מיידל גיבן מיר אויס אין פריידן,
דאָס מיזיניקל נאָך האָבן מיר,
ווי האַלט מען שוין ביי איר.
שפּילט, קלעזמאָרים, פאַר אונדז מחותנים,
זאָלן אַ לעב טאָן אויך אַמאָל קבצנים,
אַ קינד אויסגעגעבן, אוי, גאָטעניו,
אַ מיידל נאָך דערצו.

ווען ביים לעצטן כ׳וועל שפּילן הערן
וועל איך עפּעס טרויעריק שטיין און קלערן —
ס׳לעצטע טעכטערל שוין אויך אַוועק,
וואָס נאָך איז דאָ דער צוועק?
ס׳לעצטע טעכטערל, אוי, ס׳לעצטע טעכטערל.
וואָס נאָך איז דאָ דער צוועק?

שפּילט, קלעזמאָרים, באַזעצט די כלה,
צוגענומען אונדז די קינדער אַלע,
שווער געווען אונדז די טעכטער דריי
אוי, שווערער נאָך אָן זיי.
שפּילט, קלעזמאָרים, אַרויס אונדז טרערן,
ס׳לעצטע בעטל וועט היינט ליידיק ווערן,
ס׳גאַנצע שטיבל, איר קליידער־שאַנק —
אוי־וויי, ווי פּוסט און באַנג.

חלוצים-ליבע

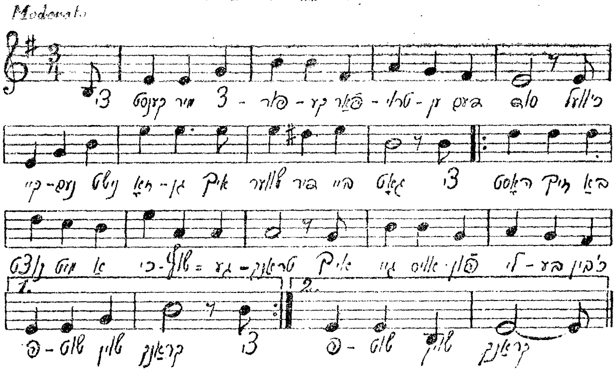

צי קענסטו מיר, צפורקע, פאַרטרויען דעם סוד —
כ'וועל קיינעם נישט זאָגן, איך שווער דיר ביי גאָט —
(ביס) צי האָסטו זיך באַנוצט מיט אַ כישוף געטראַנק?
איך גיי אויס פון ליבע, כ'בין דול שוין, כ'בין קראַנק,

איך זע דיך אין חלום, איך זע דיך ווען כ'וואַך,
ביינאַכט אין דער קבוצה, ווען כ'שטיי אויף דער וואַך,
(ביס) אין פעלד מיט חלוצים, ווען כ'אַקער און זיי,
אָט וואַקסט אויס צפורקע און איך זיך דערפריי.

דו האָסט מיך פאַרכישופט, צפורקע, דו מיין,
דיין זיסינקער שמייכל פול יידישער חן,
(ביס) צי גאָר דיינע שוואַרצינקע אייגעלעך צוויי,
אַ שטאָלצע חלוצה אַרויס קוקט פון זיי.

צי ווען איך פֿאַרטראַכט זיך, ווי מוטיק דו האָסט
דיין מאַמען, דיין היימיש ליב שטעטל פֿאַרלאָזט,
(ביס) ווי יעטוועדעס שטיינדל דיין קינדהייט דערמאָנט,
געקומען אַהער צו אויפֿבויען דאָס לאַנד.

און אפֿשר, צפּורקע, ווען כ׳זע דיך פֿאַרטראַכט,
געפּייניקט פֿון בענקשאַפֿט, פֿון הונגער פֿאַרשמאַכט,
(ביס) פֿאַרברענט פֿון מאַלאַריע, ליגסט איינזאַם אין שטוב
און ליידסט מיט עקשנות און נעמסט אַלץ פֿאַר ליב.

איך בעט דיך, צפּורקע, פֿאַרטרוי מיר דעם סוד —
כ׳וועל קיינעם נישט זאָגן, איך שווער דיר ביי גאָט —
(ביס) צי האָסט זיך באַנוצט מיט אַ כּישוף־געטראַנק?
איך גיי אויס פֿון ליבע, כ׳בין דול שוין, כ׳בין קראַנק.

דאָס אַלטע פּאָר פאָלק

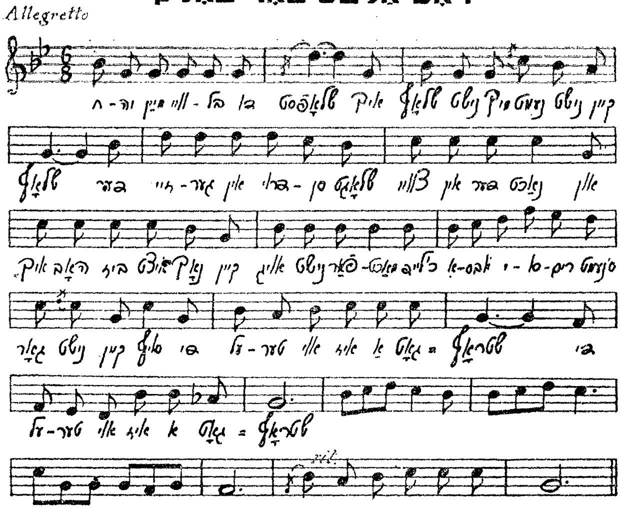

חיה, מיין ווייבל, דו שלאָפסט?
— איך שלאָף נישט, מיך נעמט נישט קיין שלאָף.
דער זייגער אין דרויסן שלאָגט צוויי אין דער נאַכט,
און איך האָב ביז איצט נאָך קיין אויג נישט פאַרמאַכט,
כ'לייד איובס יסורים, ס'נעמט גאָרנישט קיין סוף,
(בים) די עלטער, אוי, איז א גאָטס־שטראָף.

— חיימל, זאָג מיר, דו שלאָפסט?
— איך שלאָף נישט, ס'איז, חיה, זייער מיאוס,
מיך שטעכן די זייטן, עס מוטשעט דער הוסט,
און שווער ווי אַ צענטן אַט דאָ אויף דער ברוסט.
דאָס וועטער וועט, חיהלע, מאָרגן זיין מיאוס,
(בים) מיך רייסן די הענט און די פיס.

— חיהלע, זאָג מיר, דו שלאָפסט?
— איך שלאָף נישט, דערמאָנט זיך אָן זיי.
פון יאָסלען איז לאַנג שוין קיין בריוול געווען,
און שיינדל — גאָט ווייסט וואָס מיט איר איז געשען,
פון אַלע פיר קינדער געבליבן מיר צוויי,
געהאַט אַמאָל נחת פון זיי. (ביס)

— חיימל, זאָג מיר, דו שלאָפסט?
— איך שלאָף נישט, אויך איך פון זיי טראַכט,
היינט חנהלעס בעט אויפן בוידעם געזען,
אַמאָל איז דאָס בעטל אונדז נוצלעך געווען,
אויך יאַנקעלעס וויגל, מיר האָט זיך געדאַכט,
איך זע אים, איך הער ווי ער לאַכט. (ביס)

— חיהלע, זאָג מיר, דו שלאָפסט?
— געדרימלט, געחלומט פון זיי,
אין שטוב אַלע קינדער, איך בעט זיך ביי זיי:
אוי, קינדערלעך, שרייט נישט, דער קאָפּ טוט מיר וויי!
נאָר באַלד איז דער זיסינקער חלום פאַרביי —
אוי, ס׳בענקט זיך נאָך יענעם געשריי. (ביס)

— חיימל, טוסט זיך שוין אָן?
— יאָ, ס׳טאָגט שוין, עס קרייט שוין דער האָן,
געלויבט דער אין הימל, געפטרט אַ נאַכט,
געדרייט זיך פון וויטיק, קיין אויג נישט פאַרמאַכט,
נאָר באַלד, מיין ליב חיהלע, ברענגט אונדז דער סוף
דעם שטילן, דעם אייביקן שלאָף. (ביס)

קארטאפל־זופ מיט שוואמען

Allegretto

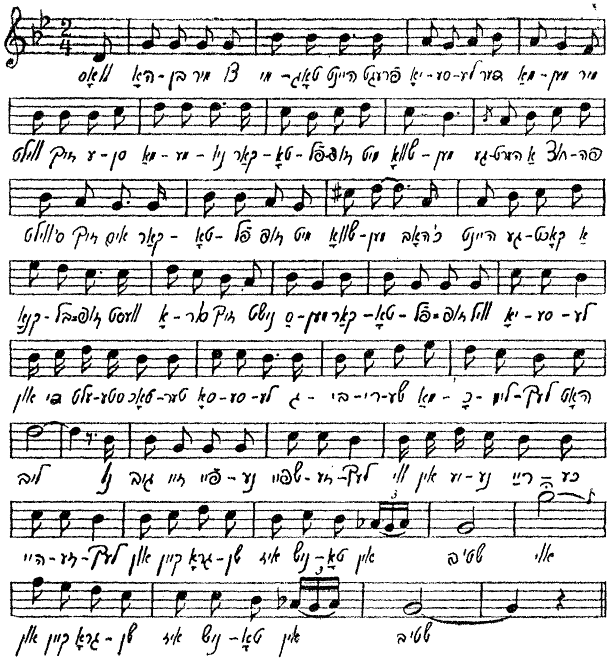

— וואָס האָבן מיר צו מיטאָג היינט ? —
פרעגט יאָסעלע דער מאַמען, —
מיר ווילט זיך עסן, מאַמעניו,
קאַרטאָפּל־זופּ מיט שוואָמען.
— געהערט אַ חוצפּה, ס׳ווילט זיך אים
קאַרטאָפּל־זופּ מיט שוואָמען,
כ׳האָב היינט געקאָכט אַ קנאָבל־זופּ,
וועסט אָסור זיך נישט סמען.

(רעפרען)

קאַרטאָפּל־זופּ וויל יאָסעלע,
און די עלטסטע טאָכטער סאָסעלע
גבירישע מאַכלימלעך האָט ליב,
נו גיב זיי פיינע שפּייזעלעך,
ווי אין יענע רייכע הייזעלעך,
אַז קיין גראָשן איז נישטאָ אין שטוב,
אוי, אַז קיין גראָשן איז נישטאָ אין שטוב.

וואָס האָבן מיר צו מיטאָג היינט? —
אריין אין שטוב קומט סאָסל —
מיר ווילט זיך עסן, מאַמעניו,
אוי, פּערפּעלעך מיט ראָסל!
— געהערט אַ חוצפּה, פּערפּעלעך
מיט ראָסל ווי מאַגנאַטן,
כ׳האָב היינט געקאָכט אַ קנאָבל־זופּ,
ס׳וועט אָסור דיר נישט שאַטן.

(רעפרען)

קאַרטאָפּל־זופּ וויל יאָסעלע,
פּערפּעלעך מיט ראָסל סאָסעלע,
קנאָבל־זופּקעס האָבן זיי נישט ליב,
און חיהלע ס׳מוזיניקל —
דאָס איז גאָר אַ מין מפּוניקל,
און קיין גראָשן איז נישטאָ אין שטוב,
אוי, און קיין גראָשן איז נישטאָ אין שטוב.

— וואָס האָבן מיר צו מיטאָג היינט? —
אריין אין שטוב קומט חיה —
כ׳וויל באָבעלעך מיט קלוסקעלעך
מיר שמעקט דאָס אַ מחיה!

— געהערט אַ חוצפּה, באַבעלעך
מיט קלוסקעס איר גאָר שמעקן,
כ'האָב היינט געקאָכט אַ קנאָבל־זופּ,
וועסט אָסור זיך נישט קרעקן.

(רעפרען) קאַרטאָפל־זופּ וויל יאָסעלע,
פּערפּעלעך מיט ראָסל סאָסעלע,
חיהלע שרייט: מאַמעניו, מיר גיב,
אוי, באָבעלעך מיט קלוסקעלעך,
שלינגע רינט פון זייערע פּיסקעלעך,
און קיין גראָשן איז נישטאָ אין שטוב,
אוי, און קיין גראָשן איז נישטאָ אין שטוב.

וואָס טוט זיך דאָ? — פרעגט ס'מאַנעלע,
דערזעענדיק מיך בייזלעך, —
וואָס זיצט איר אַזוי ברוגזלעך,
אַראָפּגעלאָזט די נעזלעך.
— געהערט אַ חוצפּה, אַך און וויי,
פּרנסה־געבער מיינער!
געקאָכט אַ פיינע קנאָבל־זופּ
און עסן וויל נישט קיינער.

(רעפרען) קאַרטאָפל־זופּ וויל יאָסעלע,
פּערפּעלעך מיט ראָסל סאָסעלע,
באָבעלעך מיט קלוסקעס איר גאָר גיב,
נו, קאָך זיי פיינע שפּייזעלעך,
ווי אין יענע רייכע הייזעלעך,
אַז קיין גראָשן איז נישטאָ אין שטוב,
אוי, קנאָבל־זופּ האָט אויך מיין מאַן נישט ליב.

הונגעריק דײַן קעצעלע

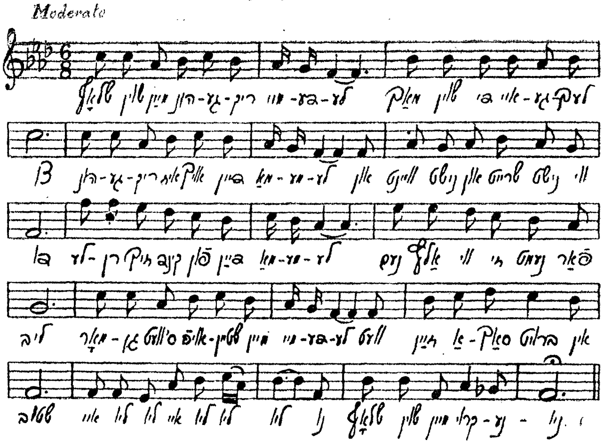

שלאָף שוין, מיין הונגעריק מיידעלע,
מאַך שוין די אייגעלעך צו,
הונגעריק איז אויך דיין מאַמעלע,
און וויינט נישט און שרייט נישט ווי דו.
לערן זיך, קינד, פון דיין מאַמעלע,
נעם אַלץ ווי זי נעמט פאַר ליב,
מאָרגן ס׳וועט אויפשטיין מיין מיידעלע,
וועט זיין אַ סך ברויט אין שטוב —
איי ליו ליו, איי ליו ליו.

שלאָף שוין, מיין נאַריש קליין מיידעלע,
וואָס איז היינט עפּעס מיט דיר?
הונגעריק איז אויך דיין קעצעלע
און ס'האָט גאָר קיין טענות צו מיר,
הער, ווי עס מיאַוקעט, עס רעדט צו דיר:
— מיידל, לאָז מאַמען צורו!
הונגעריק איך אויך, קליין קעצעלע,
און כ'וויין נישט אַזוי ווי דו —
איי ליו ליו, איי ליו ליו ליו,
שלאָף שוין, מיין קרוינעניו!

שלאָף שוין, מיין אָרעם קליין מיידעלע,
ווייל דער שלאָף לינדערט די נויט,
הונגעריק איז אויך דיין ליאַלקעלע
און וויינט נישט און מאָנט נישט קיין ברויט.
לערן זיך, קינד, פון דיין ליאַלקעלע,
ווייסט וואָס זי טראַכט אַצינד?
— אוי, ווי באַטריבט איז אַ מאַמעלע,
ווען הונגעריק איז איר קינד —
איי ליו ליו, איי ליו ליו ליו,
שלאָף שוין, מיין קרוינעניו.

מיין יובל

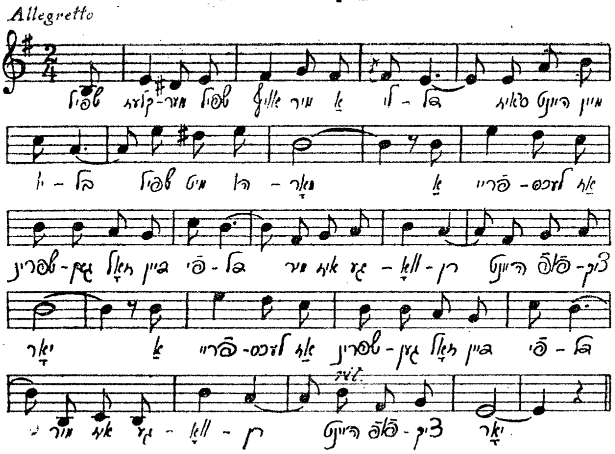

שפּיל, קלעזמער, שפּיל־אויף מיר אַ לידל,
ס׳איז היינט מיין יובל, שפּיל מיט הומאָר
(ביס) אַ פריילעכס! אַז שפּרינגען זאָל דיין פידל,
מיר איז געוואָרן היינט פופציק יאָר!

באַפריי מיך היינט פון מיינע זאָרגן,
כ׳וויל היינט אַ לעב טאָן — שפּיל, אַלטער פריינד!
(ביס) איך ווייס נישט וואָס ברענגען וועט דער מאָרגן,
ס׳קען זיין מיין שמחה די לעצטע היינט.

שוין פופציק איז מיר היינט געוואָרן,
צו מיין סך־הכל פעלט שוין נישט פיל,
(ביס) דער גליקלעכסטער טייל פון מיינע יאָרן
איז שנעל פאַרפלויגן — שפּיל, קלעזמער, שפּיל!

פאַרפלויגן ווי טענער פון פידל
מיין שיינע יוגנט — אַ חלום נאָר —
(ביס) שפּיל, קלעזמער, מיר אויף אַ פריילעך לידל,
מיר איז געוואָרן היינט פופציק יאָר.

אברהמל דער מארוויכער

Andantino

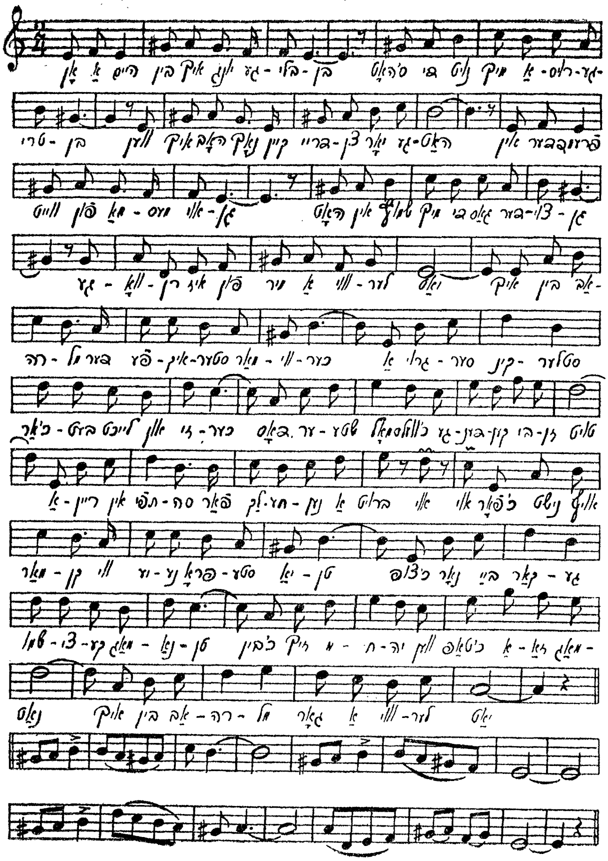

אברהמל דער מאַרוויכער

אָן אַ היים בין איך יונג געבליבן,
ס׳האָט די נויט מיך אַרויסגעטריבן,
ווען איך האָב נאָך קיין דרייצן יאָר געהאַט,
אין דער פרעמד, ווייט פון מאַמעס אויגן,
האָט אין שמוץ מיך די גאַס דערצויגן,
געוואָרן איז פון מיר אַ ווילער יאַט.

(רעפרען) איך בין אברהמל, דער פעיקסטער מאַרוויכער,
אַ גרויסער קינסטלער, כ׳אַרבעט לייכט און זיכער,
דאָס ערשטע מאָל, כ׳וועל׳ס געדענקען ביזן טויט,
אַריין אין תפיסה פאַר לקחנען אַ ברויט, אוי, אוי,
כ׳פאָר נישט אויף מאַרקן ווי יענע פראָסטע יאַטן,
כ׳צופּ נאָר ביי קאַרגע, שמוציקע מאַגנאַטן,
כ׳בין זיך מחיה, ווען כ׳טאַפּ אַזאַ מאַגנאַט,
איך בין אַברהמל גאָר אַ ווילער יאַט.

אין דער פרעמד נישט געהאַט צום לעבן,
געבעטן ברויט, אַן אָרעמער פלעגט נאָך געבן,
נאָר יענע לייט, וואָס זענען תמיד זאַט,
פלעגן אָפּט טרייבן מיך מיט צאָרן,
ס׳וואַקסט אַ גנב, ס׳איז מקוים געוואָרן —
אַ גנב בין איך, נאָר אַ ווילער יאַט.

(רעפרען) איך בין אַברהמל, דער פּעיקסטער מאַרוויכער,
אַ גרויסער קינסטלער, כ׳אַרבעט לייכט און זיכער.
אַ יאָט אַ קליינער אַריין אין קוטשעמענט,
אַרויס אַ מזיק, אַ זעלטענער טאַלענט, אוי, אוי,
כ׳פּאַר נישט אויף מאַרקן ווי יענע פּראָסטע יאַטן,
כ׳צופּ נאָר ביי קאַרגע, שמוציקע מאַגנאַטן,
כ׳האָב ליב אַ מענטשן, אַ מילדן, אַ גאַש־בראַט,
איך בין אַברהמל גאָר אַ ווילער יאַט.

שוין נישט לאַנג ווערט דאָס שפּיל געדויערן,
קראַנק פון קלעפּ, גיכט פון תּפיסה־מויערן,
נאָר איין בקשה, כ׳וואָלט אַזוי געוואָלט —
נאָך מיין טויט, אין אַ טאָג אַ טריבן,
זאָל אויף מיין מצבה שטיין געשריבן
מיט אותיות גרויסע און פון גאָלד:

(רעפרען) דאָ ליגט אַברהמל, דער פּעיקסטער מאַרוויכער,
אַ מענטש אַ גרויסער געווען וואָלט פון אים זיכער,
אַ מענטש אַ פיינער, מיט האַרץ, מיט אַ געפיל,
אַ מענטש אַ ריינער, ווי גאָט אַליין נאָר וויל, אוי, אוי,
ווען איבער אים וואָלט געוואַכט אַ מאַמעס אויגן,
ווען ס׳וואָלט די פינצטערע גאַס אים נישט דערצויגן,
ווען נאָך אַלס קינד ער אַ טאַטן וואָלט געהאַט,
דאָ ליגט אַברהמל, יענער ווילער יאַט.

— כ׳ווייס, כ׳ווייס, כ׳האָב, טעכטערל, מיטלייד שטאַרק מיט דיר.
אויפגעוועקט אַן אַלטע וווּנד טיף אין האַרץ ביי מיר,
אויפגעוועקט אַן אַלטע וווּנד, יאָרן פיל פאַרביי,
בעסער שווייגן, נישט דערמאָנען, ס׳טוט נאָך אַזוי וויי.

— אוי וויי, מאַמע, גאָט געטרייער,
אייביק ברענען זאָלן אין פייער
די וואָס האָבן אויסגעטראַכט דאָס געלט.
מאַמעניו, איך האָב באַשלאָסן,
יאָסעלע מוז זיין מיין חתן,
(ביס) אים נאָר ליב איך, ער נאָר מיר געפעלט.

— אוי ווי, מאַמע, גאָט געטרייער!
אין מיין האַרצן ברענט אַ פייער,
עפּעס ווי פאַרכישופט. כ׳וואָלט געוועזן,
עפּעס האָט מיט מיר געטראָפן,
כ׳קען נישט עסן, כ׳קען נישט שלאָפן,
כ׳ווייס נישט, מאַמע, וואָס מיר איז געשען. (ב״ס)

— אפשר טוט ווי ס׳קעפּעלע, טעכטערל דו מיין,
אפשר אַ בייז אויגעלע, ס׳קען אַלץ מעגלעך זיין,
יעדן טאָג שדכנימלעך שלאָגן אָפּ די טיר,
ווערסט מיט מזל באַלד אַ כלה פאַר אַ רייכן גביר.

— אוי ווי, מאַמע, כ׳וועל אַנטלויפן,
כ׳וויל פאַר געלט זיך נישט פאַרקויפן,
ס׳האָט אַ בחור מיר זיך שוין דערקלערט,
יאָסעלע, וואָס ווינט דערלעבן,
אָן אים קען איך מער נישט לעבן,
אים נאָר ליב איך, ער איז מיר באַשערט. (ב״ס)

— וואָס איז מיט דיר, שיינדעלע, טעכטערל דו מיין,
יאָסעלע, דער שניידער־יונג, ער דיין מאַן זאָל זיין?
וועסט דאָך ביי אים הונגערן, ליידן בויט און קעלט,
צוויי דליתים גייען טאַנצן אָן אַ גראָשן געלט.

— וואָס מיר קעלט און וואָס מיר הונגער,
איך בין יונג און ער אַ יונגער,
גרויס וועט זיין פאַר אונדז די קלענסטע שטוב,
כ׳וועל מיט טרוקן ברויט זיך נערן,
יאָסעלע מוז מיינער ווערן,
מאַמעניו, דו ווייסט נישט וואָס הייסט ליב. (ב״ס)

פאַרוואָס וויינסטו, שיינדעלע

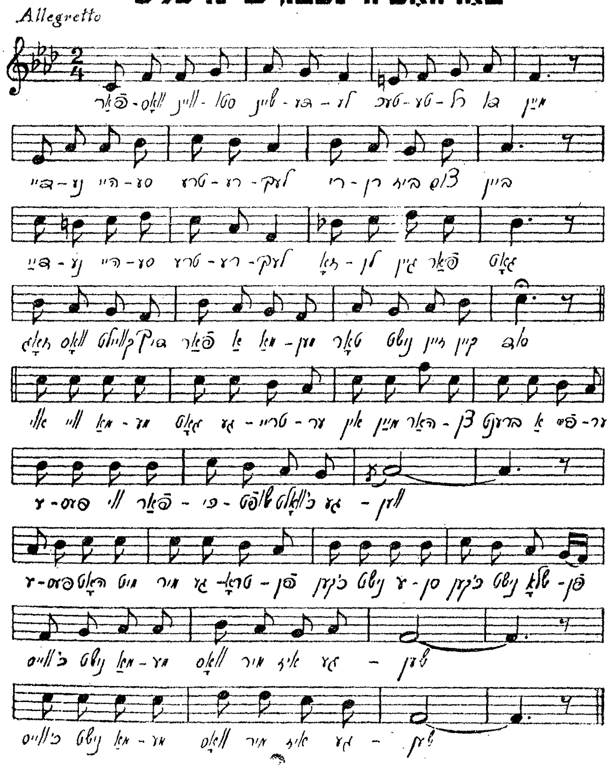

פאַרוואָס וויינסטו, שיינדעלע, טעכטערל דו מיין,
דיינע הייסע טרערעלעך רירן ביז צום ביין,
דיינע הייסע טרערעלעך זאָלן גיין פאַר גאָט,
זאָג וואָס קווּעלט דיך, פאַר אַ מאַמען טאָר נישט זיין קיין סוד.

איך האָב דיך ליב

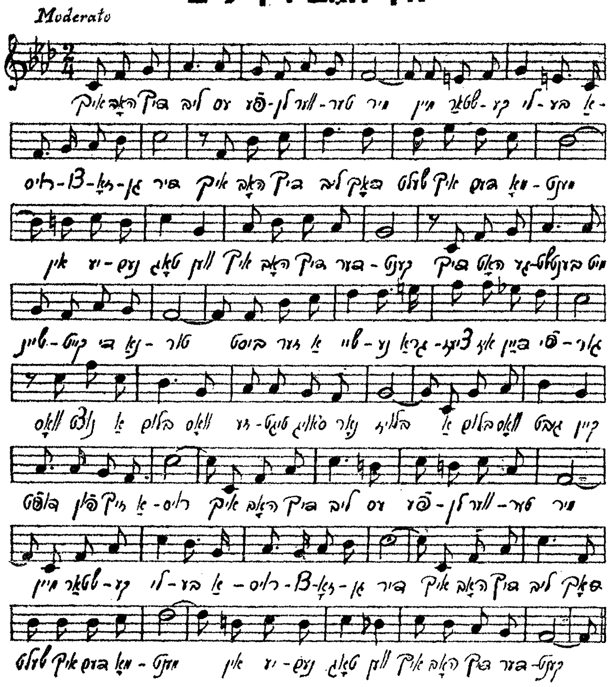

איך האָב דיך ליב, עס פעלן ווערטער מיר,
מיין שטאַרקע ליבע אַרויסצוזאָגן דיר.
איך האָב דיך ליב, דאָך שעלט איך דעם מאָמענט
אין יענעם טאָג, ווען איך האָב דיך דערקענט,
דיך האָט געבענטשט מיט שיינקייט די נאַטור.
ביסט זייער אַ שיינע, גראַציעז איז דיין פיגור,
וואָס נוצט אַ בלום, וואָס זעטיקט ס׳אויג נאָר בלויז,
אַ בלום וואָס גיט קיין דופט פון זיך אַרויס.

(רעפרען) איך האָב דיך ליב, עס פעלן ווערטער מיר,
מיין שטאַרקע ליבע אַרויסצוזאָגן דיר,
איך האָב דיך ליב, דאָך שעלט איך דעם מאָמענט
אין יענעם טאָג, ווען איך האָב דיך דערקענט.

איך האָב דיך ליב, דאָך ביסטו נישט פאַר מיר,
דיר פּאַסט אַ חתן אַ רייכער קאַוואַליר,
וואָס איז בלויז גוף און פּוסט אַזוי ווי דו,
און האָט אַן אויטאָ, אַ שאָפער אויך דערצו,
און געלט אַ סך, ביסט דאָך פאַרליבט אין געלט,
וועסט קענען קויפן זיך אַלץ וואָס דיר געפעלט,
און נאָר דערפאַר האָסטו קיין האַרץ צו מיר,
איך האָב רחמנות, רחמנות שטאַרק אויף דיר.
(רעפרען) איך האָב דיך ליב, אאַז״וו.

איך האָב דיך ליב, כ׳האָב ליידער נישט געוווּסט,
ווי פלאַך דו ביסט, אַך, ווי נאַריש און ווי פּוסט,
ס׳הערשט אויף דער וועלט אַן עלנדקייט, אַ נויט,
אַ קאַמף פאַר אַרבעט אויף לעבן און אויף טויט,
אַ ווײַ־געשריי נעמט איצט די וועלט אַרום —
דיר ליגט אין זינען נאָר פּודער, שמינק, פּערפום,
דער פיינסטער הוט, מאָדערנע קליידער פיל,
דאָס איז דיין חלום, דאָס איז דיין לעבנסציל.

(רעפרען) איך האָב דיך ליב, עס פעלן ווערטער מיר,
מיין שטאַרקע ליבע אַרויסצוזאָגן דיר,
איך האָב דיך ליב, דאָך שעלט איך דעם מאָמענט
אין יענעם טאָג, ווען איך האָב דיך דערקענט.

קריגס-אינוואליד

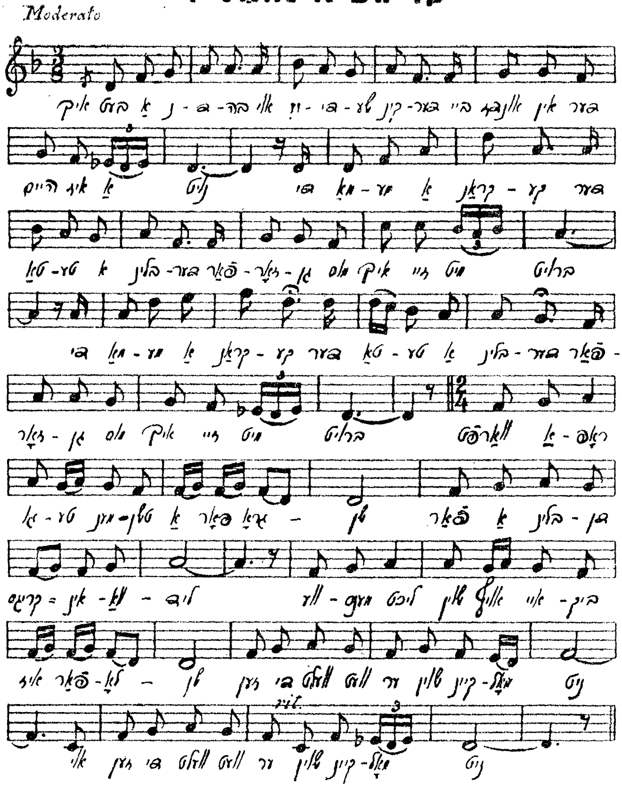

קריגס-אינוואַליד

איך בעט אַ נדבה, אוי, יידישע קינדער!
ביי אונדז אין דער היים איז אַ נויט,
(ביס) די מאַמע אַ קראַנקע, דער טאַטע אַ בלינדער,
פאַרזאָרגן מוז איך זיי מיט ברויט.
(רעפרען) וואַרפט אַראָפּ, גוטע מענטשן, אַ פּאָר גראָשן
פאַר אַ בלינדן קריגס־אינוואַליד.
ווען מענס ליכט שוין אויף אייביק איז פאַרלאָשן,
זען די וועלט וועט ער שוין קיינמאָל ניט,
אוי, זען די וועלט וועט ער שוין קיינמאָל ניט.

דער טאַטעשי מיינער איז בלינד נישט געבוירן,
געווען אַ צייט לאַנג אויפן שלאַכט,
(ביס) זיין ליכט פון די אויגן אין שלאַכטפעלד פאַרלוירן,
אהיים אַ מעדאַל זיך געבראַכט.
(רעפרען) וואַרפט אַראָפּ, גוטע מענטשן, אַ פּאָר גראָשן
פאַר אַ בלינדן, נישט געבוירן בלינד,
ווען מענס ליכט שוין אויף אייביק איז פאַרלאָשן,
זען וועט ער נישט מער זיין אייגן קינד,
אוי, זען וועט ער נישט מער זיין אייגן קינד.

געבראַכט אַ מעדאַל, אַ מתנה פון קייסער,
פאַר זיינע צוויי אויגן — דער לוין,
(ביס) איצט מוז ער גיין בעטלען אַרום אין די הייזער,
העלפט, מענטשן, אַ בלינדן פאַרשוין.

(רעפרען) וואַרפט אַראָפּ, גוטע מענטש, אַ פּאָר גראָשן
פאַר אַ בלינדן — פאָלגן פון דער שלאַכט.
וועמענס ליכט שוין אויף אייביק איז פאַרלאָשן,
ס׳לעבן זיינס א חושכדיקע נאַכט,
אוי, ס׳לעבן זיינס אַ חושכדיקע נאַכט.

איך בעט אַ נדבה, אוי, יידישע קינדער!
איר האָט דאָך קיין הארץ פון מעטאַל,
(ביס) די מאַמע אַ קראַנקע, דער טאַטע אַ בלינדער,
פון שלאַכטפעלד געבראַכט אַ מעדאַל.

(רעפרען) וואַרפט אַראָפּ, גוטע מענטשן, אַ פּאָר גראָשן
פאַר אַ בלינדן וואָס שטרעקט אויס זיין האנט,
וועמענס ליכט שוין אויף אייביק איז פאַרלאָשן,
בלינד — אַ קרבן פאַר זיין פאָטערלאַנד...
אוי, בלינד — אַ קרבן פאַר זיין פאָטערלאַנד.

אַרבעטלאָזע־מאַרש

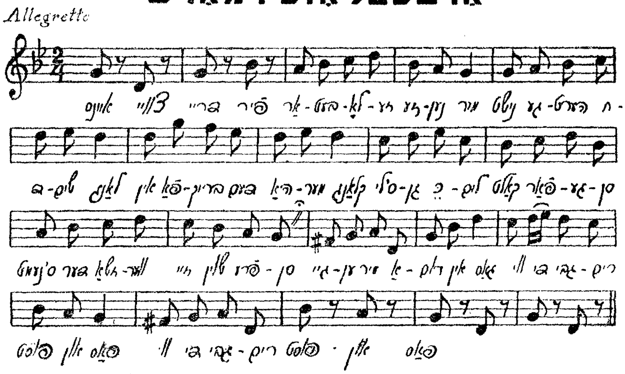

איינס, צוויי, דריי, פיר,
אַרבעטלאָזע זענען מיר,
נישט געהערט חדשים לאַנג,
אין פאַבריק דעם האַמער־קלאַנג,
ס'ליגן כלים קאַלט, פאַרגעסן,
ס'נעמט דער זשאַווער זיי שוין פרעסן,
גייען מיר אַרום אין גאַס,
ווי די גבירים פוסט־און־פּאַס,
ווי די גבירים פוסט־און־פּאַס.

איינס, צוויי, דריי, פיר,
ארבעטלאָזע זענען מיר,
אָן אַ בגד, אָן אַ היים,
אונזער בעט איז ערד און ליים,
האָט נאָך ווער וואָס צו געניסן,
טיילט מען זיך מיט יעדן ביסן,
וואַסער, ווי די גבירים ווײַן,
גיסן מיר אײַן זיך אַרײַן,
גיסן מיר אײַן זיך אַרײַן.

איינס, צוויי, דריי, פיר,
ארבעטלאָזע זענען מיר,
יאָרן לאַנג געאַרבעט שווער,
און געשאַפט אַלץ מער און מער
הײַזער, שלעסער, שטעט און לענדער
פאַר אַ הײַפעלע פאַרשווענדער,
אונדזער לוין דערפאַר איז וואָס?
הונגער, נויט און אַרבעטלאָז,
הונגער, נויט און ארבעטלאָז.

איינס, צוויי, דריי, פיר,
אָט אזוי מארשירן מיר,
אַרבעטלאָזע, טריט נאָך טריט
און מיר זינגען זיך א ליד
פון א לאַנד, אַ וועלט אַ נײַע,
ווו עס לעבן מענטשן פרײַע,
אַרבעטלאָז איז קיין שום האַנט,
אין דעם נײַעם פרײַען לאַנד,
אין דעם נײַעם פרײַען לאַנד.

אין די יאָרן פון חורבן

די ווייטערדיקע לידער פון מרדכי געבירטיג זענען געשריבן אין די יאָרן זייט דעם אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, אָדער בעסער געזאָגט, זייט דער אָקופּאַציע פון פּוילן דורך די נאַציס, אין 1939 ביז 1942, ווען דער דיכטער האָט געטיילט דעם גורל פון די, פאַר וועלכע ער האָט געזונגען.

מיט מסירת נפש זענען די מאַנוסקריפּטן פון די לידער אָפּגעראַטעוועט און באַהאַלטן געוואָרן דורך יוליאַ האָפמאַן. צום ערשטן מאָל זענען די דאָזיקע לידער פאַרעפנטלעכט געוואָרן אין אַ באַזונדערער אויסגאַבע דורך דער קראָקעווער אָפּטיילונג פון דער צענטראַלער יידישער היסטאָרישער קאָמיסיע ביים צענטראַל־קאָמיטעט פון פּוילישע יידן, אין 1946, א. נ. „ס'ברענט".

ווי אין אַלע לידער פון מרדכי געבירטיג, קומען אויך אין די ווייטערדיקע צום אויסדרוק ליידן, האָפנונג און שטימונגען, אָפּהענגיק פון דעם מצב אויף דער יידישער גאַס. בעת דער „איבערזידלונג" פון די קראָקעווער יידן, קלייבט זיך איבער געבירטיג מיט זיין פרוי און זיינע צוויי טעכטער אין דעם דאָרף לאַגעווניקי, נישט ווייט פון קראָקע. אַהין דערגייען נישט די איוב־בשורות וועגן גאַז־קאַמערן און פאַרניכטונגס־לאַגערן און דער דיכטער זינגט דאָ מיט האָפנונג, אַ האָפנונג וואָס האָט נישט קיין יסוד. אָבער אין 1942 איז שוין געבירטיג ווידער אין קראָקע, פאַרשפּאַרט הינטער די געטאָ־מויערן און דאָ איז שוין קלאָר, אַז קיין האָפנונג איז שוין מער נישטאָ און דעמאָלט קומט זיין אַקאָרד־ליד, „ס'ברענט".

דעם 4טן יוני 1942, בעת דער „אויסזידלונג" פון דעם קראָקעווער געטאָ קיין בעלזשעץ, ווערט מרדכי געבירטיג דערשאָסן דורך די דייטשן. די יידישע פאָלקס־האַרפע — מרדכי געבירטיג — ווערט אויף אייביק פאַרשטומט.

וועלן זיינע לידער נישט נאָר בלייבן ווי אַ מצבה נאָך דעם דיכטער, נאָר דורך דעם לעבעדיקן געזאַנג פון די לידער וועט נישט לאָזן פאַרגעסן ווערן וואָס די דייטשן האָבן געמאַכט מיט אונדזער פאָלק און צווישן פאָלק — מיט זיינע דיכטער.

ערב יום־כפור

אַ מתנה מיין ליבן פריינט
משה לייב שטערנפעלד
און זיין ליב ווייבל שרהלע

ערב יום־כפור, שוין טריבלעך אין גאס,
די זון רויט פון בושה, צי אפשר פון כעס
אראָפּ ערגעץ נידערט —
דעם מערב־זייט הימל צעברענט.
ס'איז ערב יום־כפור. נאָך מנחה פארנאַכט,
און דאָ שטייען שולן, ווי תפיסות פארמאכט,
אויף זייערע טויערן
די שלעסער ווי קייטן אויף הענט.

✶

ערב יום־כפור, שוין מערבדיק נאַכט,
די יידישע געסלעך פון שונא באַוואַכט,
ווי קינדער פארשעמטע
פארחידושטע שטייען אַצינד,
— געוווינט איצט פון שולן צו הערן געזאַנג —
דערהערן פון זעלנערישע שטיוול דעם גאַנג,
דאָס קנאַלן פון ביקסן,
דאָס סקאַמלען פון היימלאָזע הינט.

✶

ערב יום־כפור — ווי לאַנג נאָך, ווי לאַנג? —
אין יידישע גאסן אַ טומל, אַ דראַנג
פון אלע זייטן ראַגן,
דער עולם צום דאַוונען שפּאַנט,
די בענק און די שטענדער אין שולן באַזעצט —
היינט שטייען זיי ליידיק, פארשעמט און פארלעצט
זינט הונדערטער יאָרן
דאָס ערשטע מאָל היינט אַזאַ שאַנד.

✶

ערב יום־כפור! אַ מנין די צאָל
פארשפּאַרט אין אַ שטוב, ווי אין שפּאַניען אַמאָל,
געהילט אין טליתים —
אין דרויסן שטייט איינער און היט,
ביים שיין פון אַ יאָרצייט, וואָס ברענט אויף דער שאַנק,
דערהערט זיך אַ קול, אזא טרויעריק געזאַנג,
דערהערט זיך דאָס ליד,
דאָס אַלטע מאָראַלישע ליד,
אוי, אוי־אוי, אוי־אוי, וויי! אוי, וויי
כל־נדרי!

קראקע, 25 נאָוועמבער 1939

שיפּרעלעס פּאָרטרעט

אויף דער וואַנט לינקס פון מיין בעט
הענגט מיין טאָכטער שיפּרעלעס פּאָרטרעט,
אָפטמאָל אינדערמיט דער נאַכט,
ווען איך בענק נאָך איר און טראַכט,
זע איך, ווי זי קוקט אויף מיר,
הער איך, ווי זי רעדט...

טאַטעשי! כ׳ווייס, ס׳איז דיר באַנג,
ס׳וועט דער קריג שוין נישט געדויערן לאַנג,
קומען וועל איך באַלד צו דיר,
ס׳קלאַפּט דער פרילינג שוין אין טיר,
שמייכלט ליב צו מיר און רעדט
שיפּרעלעס פּאָרטרעט...

קראָקע, 2 דעצעמבער 1939

ס'טוט ווי"...

ס'טוט ווי!
ס'טוט שרעקלעך ווי!
נישט אַזוי דער האַס,
וואָס אין שונא ברענט.
אַפילו נישט די קלעפּ
פון ווילדן שונאס הענט,
נישט דער מגן־דוד
אויף דער האַנט.
אַ שאַנד!
אויף דורות לאַנג,
אַ שאַנד!
וועט דאָס זיין פאַר זיי.

ס'טוט ווי!
ס'טוט שרעקלעך ווי!
ווען נישט דער פרעמדער שונא,
נאָר זיי!
פוילנס זין און טעכטער,
וועמעס לאַנד אַמאָל
וועט שעמען זיך מיט זיי,
לאַכן, קייכן פון געלעכטער,
זעענדיק אין גאַס,
ווי אונדזער ביידנס שונא
טרייבט מיט יידן שפּאַס,
שלאָגט און פּייניקט אַלטע לייט,
פּלינדערט אומגעשטערט,

שניידט אַזוי ווי ברויט מען שניידט
יידן אָפּ די בערד...
און זיי!
וואָס זענען איצט ווי מיר
געבליבן אָן אַ לאַנד,
וואָס פילן איצט ווי מיר
דעם ווילדן שונאס האַנט,
לאַכן, פרייען זיך און לאַכן
אין אַזאַ מאָמענט,
ווען פוילנס שטאָלץ און כבוד
ווערט אַזוי געשענדט,
ווען פוילנס ווייסער אָדלער
וואלגערט זיך אויף דער ערד,
צווישן בערד,
שוואַרצע, גרויע האָר
פון יידנס בערד —
איז דאָס נישט אַ שאַנד
אַן אייביקער פאַר זיי?
איז דאָס נישט אַליין
אין פנים זיך אַ שפיי?
ס'טוט ווי!
שרעקלעך טוט עס ווי!!!

קראָקע, פעברואַר 1940

מינוטן פון בטחון

יידן! זאָל זיין פריילעך!
שוין נישט לאַנג, איך האָף
ס׳עקט באַלד די מלחמה,
עס קומט באַלד זייער סוף.
פריילעך! נאָר נישט זאָרגן
און נישט אַרומגיין טריב,
האָט געדולד, בטחון —
און נעמט אַלץ אָן פאַר ליב...
נאָר געדולד, בטחון,
נישט לאָזט אַרויס פון האַנט,
אונדזער אַלט כלי זין,
וואָס האַלט אונדז גאָר באַנאַנד.
הוליעט, טאַנצט תלינים!
שוין נישט לאַנג, איך האָף —
געווען אַמאָל אַ המן
עס וואַרט אויף אים זיין סוף.

הוליעט, טאַנצט תלינים,
ליידן קען אַ ייד,
ס׳וועט די שווערסטע אַרבעט
אונדז קיינמאָל מאַכן מיד.
קערן? זאָל זיין קערן!
כל זמן איר וועט זיין,
איז אומזיסט דאָס קערן,
ס׳וועט דאָ נישט ווערן ריין...
וואַשן? זאָל זיין וואַשן!

קינס רויטער פלעק
הבלס בלוט פון האַרצן
דאָס וואַשט זיך נישט אַוועק...
טרייבט אונדז פון די דירות!
שניידט אונדז אָפּ די בערד!
יידן! זאָל זיין פריילעך!...
מיר האָבן זיי אין דרערד...

קראקע, 2 אָקטאָבער 1940

בלייב געזונט מיר, קראקע!

בלייב געזונט מיר, קראָקע!
בלייב זשע מיר געזונט.
ס'וואַרט די פור געשפּאַנט שוין פאַר מיין הויז,
ס'טרייבט דער ווילדער שונא,
ווי מ'טרייבט אַ הונט,
מיט אכזריות מיך פון דיר אַרויס.

בלייב געזונט מיר, קראָקע!
איך זע דיך אפשר היינט
ס'לעצטע מאָל מיט אַלץ וואָס ליב איז מיר.
אויף מיין מאַמעס קבר
ס'האָרץ זיך אויסגעוויינט,
שווער געווען דאָס שיידן זיך מיט איר.

אויסגעוויינט די אויגן
ביז די לעצטע טרער,
באַנעצט מיט זיי דעם טאַטנס קאַלטן שטיין...
כ'האָב דעם זיידנס קבר
נישט געפונען מער,
עס מוז שוין זאַמד פון זיין מצבה זיין...

בלייב געזונט מיר, קראָקע!
הייליק איז דיין ערד,
טאַטע־מאַמע רוען דאָך אין איר.
נעבן זיי צו ליגן
איז מיר נישט באַשערט,
ס'וואַרט אַ קבר ערגעץ ווייט אויף מיר....

בלייב געזונט מיר, קראָקע!
בלייב זשע מיר געזונט,
ס'וואַרט די פור געשפּאַנט שוין פאַר מיין הויז,
ס'טרייבט דער ווילדער שונא,
ווי מען טרייבט אַ הונט,
מיט אַכזריות מיך פון דיר אַרויס...

קראָקע, 24 אָקטאָבער 1940

איך האָב שוין לאַנג...

איך האָב שוין לאַנג, שוין זייער לאַנג,
נישט געהערט קיין פידל־קלאַנג,
נישט געזונגען, ווי איך פלעג אָפט,
קענטיק, אַז מיין מוזע שלאָפט.

כ׳האָב דערפאַר זיך אָנגעהערט
דאָס געזאַנג פון ביקס און שווערד,
פון באָמבאָווצעס דאָס געברום,
זום—זום—זום, בום—בום—בום.

כ׳האָב געהערט און איך הער נאָך היינט,
ווי אַלץ יאָמערט, קלאָגט און וויינט,
צי פון הונגער, נויט און פיין —
איין יללה, איין געוויין...

ס׳וויינט אַ מאַמע, וויינט זי בלינד,
נאָך אַ זון, איר איינציק קינד.
טראָגט אַרום ביי זיך אין טאַש
פון זיין גוף אַ ביסל אַש.

ס׳וויינט אַ פרוי, אַ יונגע פרוי,
פון פיל צרות אַלט און גרוי,
צוגענומען איז דער מאַן —
און קיין שפור פון אים פאַראַן.

ס'ווײַנען פעלדער, ס'ווײַנט דער וואַלד,
נאָך יעטווערן מענטש, וואָס פאַלט,
איין געוויין אויף גאָר דער וועלט,
נאָר דער טײַוול לאַכט און קוועלט.

איך האָב שוין לאַנג, שוין זייער לאַנג,
נישט געהערט קיין פידל־קלאַנג,
נישט געזונגען, ווי איך פלעג אָפט,
קענטיק, אַז מײַן מוזע שלאָפט.

שלאָף מײַן ליבע! רו זיך אויס,
ווי דאָס קינד אין מאַמעס שויס
וואָס נישט פילט און וואָס נישט הערט
דאָס געזאַנג פון ביקס און שווערד.

ווען ס'וועט ענדלעך ווערן שטום,
פון באָמבאָוועצעס דאָס געברום,
פון געפלאָגטע — דאָס געוויין,
פרידן אויף דער וועלט ס'וועט זײַן.

דאַן דערוואַכט! און מיט גרויס פרייד,
ווי דער פויגל פרילינגס־צײַט,
ווען דאָס ערשטע בלימל בליט —
זינג מײַן ליד! מײַן פרילינגס־ליד!

לאַגעווניקי, יאַנואַר 1941

געהאַט האָב איך אַ היים...

געהאַט האָב איך אַ היים, אַ וואַרעם שטיקל רוים,
אַ ביסלווירטשאַפט, ווי ביי אָרעמע לייט,
צונויפגעבונדן פעסט די וואָרצלען צו אַ בוים
האָב איך זיך מיט מיין ביסל אָרעמקייט.

געהאַט האָב איך אַ היים, אַ שטיבל און אַ קיך —
און שטיל געלעבט אַזוי זיך יאָרן לאַנג,
געהאַט פיל גוטע פריינט, חברים אַרום זיך,
אַ שטיבל פול מיט לידער און געזאַנג.

געקומען זענען זיי מיט שנאה, האָס און טויט,
מיין אָרעם שטיקל היים וואָס איך פאַרמאָג,
וואָס איך מיט שווערע מי האָב יאָרנלאַנג געבויט,
פאַרניכטעט האָבן זיי דאָס אין איין טאָג.

געקומען זיינען זיי, ווי קומען וואָלט אַ פעסט,
אַרויסגעיאָגט פון שטאָט מיט ווייב און קינד,
געבליבן אָן אַ היים ווי פייגל אָן אַ נעסט
נישט וויסנדיק פאַרוואָס, פאַר וועלכע זינד?

געהאַט האָב איך אַ היים, איצט האָב איך זי נישט מער,
אַ שפיל געווען פאַר זיי מיין אונטערגאַנג —
איך זוך איצט אַ נייע היים, נאָר שווער — אוי זייער שווער
און כ'ווייס נישט ווו — און כ'ווייס נישט אויף ווי לאַנג.

לאַגיעווניקי, מאַי 1941

אַ זוניקער שטראַל

אַ זוניקער שטראַל איז אַרויף אויף מיין בעט,
פון ליבינקען פרילינג דער ערשטער שטאַפעט,
און צערטלעך גענומען מיך וועקן,
שטיי אויף מענטש, עס טאָגט שוין, דער האָן האָט געקרייט!
דער פרילינג, דער מלך פון ליבע און פרייד,
ער קומט אָן פון אַלע פיר עקן...

שטיי אויף — מענטש! עס טאָגט שוין, דער שטראַל צו מיר רעדט —
און וואַרעם — מיט ליבע מיך צערטלט און גלעט,
ארויס גיי, פארשפרייט די ידיעה
ס'וועט באַלד און גיך קומען אויף וואַלד און פעלד,
אויף אלע מין פייגל, אויף מענטש און אויף וועלט,
די לאַנג שוין דערוואַרטע ישועה.

שטיי אויף — מענטש, עס טאָגט שוין דער שטראַל צו מיר רעדט,
אָט שפאַנט שוין מיט פרייד, מיט אַ שטראַלן־בוקעט
דער פרילינג, דער אָנזאָג פון פרידן,
באַלד וועט פון זיין בליק זיך צעבליען דאָס פעלד
און ליכטיק און פריי וועט באַלד ווערן די וועלט —
פאַר אַלע! און אויך פאַר אייך יידן.

לאַגיעווניקי, מאַי, 1941

מיין חלום...

כ׳האָב געהאַט אַ זיסן חלום,
כ׳פיל נאָך איצט, ווי ס׳האַרץ מיר קוועלט,
ס׳איז שוין פרידן! ס׳איז שוין שלום!
שלום אויף דער גאַנצער וועלט.

אַ געזאַנג אין אַלע גאַסן,
ס׳טאַנצן קינדער, אַלטע לייט,
און אין רייען ציען מאַסן —
און זיי זינגען פול מיט פרייד.

ס׳איז שוין שלום, ס׳איז שוין פרידן,
נעכטן שונאים, היינט שוין פריינט,
מער פון אַלע זינגען יידן,
זייער גרעסטער יום־טוב היינט.

עפּעס ווי משיחס צייטן,
מענטש צו מענטש איז גוט און מילד,
פּלוצלונג הער איך קלינגען קייטן —
און איך דערזע אָט אַזאַ בילד.

אין אַ שטייג געשמידט אין אייזן
ליגט אַ נאַקעט מאַנס געשטאַלט
ענלעך צו אַ ווילדן, בייזן,
הונגעריק ווי אַ וואָלף אין וואַלד...

מענער, פרויען, קינדער קליינע,
ווער נאָר עס גייט פאר אונדז פארביי,
ווי עפּעס אַ נבלה
גיט אין שטייג אַריין אַ שפּיי.

און מיט לוסט און פאַרגעניגן
אויף זיין פּרצוף שפּייען זיי,
און אַ מחנה בייזע פליגן
רויען זיך אין דעם געשפּיי.

שפּייען, שפּייען! הער איך שרייען...
ער האָט אונדזער וועלט פאַרסמט,
אייביק ווי דער נאָמען קין
זאָל זיין נאָמען זיין פאַרסמט...

שפּייען, שפּייען! הילכט אין גאַסן
ס׳ווידער קול פון דעם געשריי —
און פאַרביי אים ציען מאַסן,
יעדער גיט אויף אים אַ שפּיי.

איך האָב דאָס בילד געזען אין חלום
נאָר איך האָף אין גיכן גאָר,
אַז מיין שיינער זיסער חלום
וועט בקרוב ווערן וואָר.

לאגיעווניקי, מאי 1941

גלאקן קלאנג*

קלינגען די גלאָקן
ג—ל—י—נ—ג—ל—א—נ—ג
ג—ל—י—נ—ג—ל—א—נ—ג
ווי ס'וואָלט ווער זיך פרעגן,
ווי לאַנג נאָך, ווי לאַנג?
ווי לאַנג נאָך, ווי לאַנג?
וועט מענטש זיין אַ חיה,
וועט מענטש זיין אַ שאַנד,
וועט מענטש זיין אַ הפקר
ביים טייוול אין האַנט.
ווי לאַנג נאָך?
ווי לאַנג זיין ממשלה?

קלינגען די גלאָקן
ג—ל—י—ן ג—ל—אַ—נ—ג
ג—ל—י—ן ג—ל—אַ—נ—ג
ווי ס'וואָלט ווער געענטפערט
נישט לאַנג שוין, נישט לאַנג!
נישט לאַנג שוין, נישט לאַנג!
וועט הוליען דער טייוול,
וואָס אים נאָר אַ דאַנק
די וועלט שטייט אין פלאַמען.
גלין—גלאַנג—גלין—גלאַנג
נישט לאַנג שוין!
עס קומט זיין מפלה!

לאגיעווניקי, אָקטאָבער 1941

א טאג פון נקמה!

און איך זאָג אייך ברידער, געדענקט, וואָס איך זאָג!
דער איינציקער טרייסט און נחמה
ס'וועט קומען, איר הערט? ס'וועט קומען אַ טאָג,
וואָס וועט פאַר אונדז נעמען נקמה!

נקמה פאַר אונדזערע ליידן און פּיין,
פאַר בלוט, וואָס די שונאים פאַרגיסן,
נקמה פאַר די, וואָס פון זייער געביין
וועט קיינמאָל קיין מענטש זיך דערוויסן,
נקמה פאַר מעשים אין סדום נישט געהערט,
פאַר מאַמעס, יתומים, אלמנות,
נקמה וועט שרייען אַרויס פון דער ערד,
דאָס בלוט פון מיליאָנען קרבנות,

דער מענטש וועט דערוואַכן, קיין ספק נישט מער,
דערזען דעם גרויל פון מלחמה,
ווי אונדזערס אַ נביא אַ הילך טאָן וועט ער:
נקמה! כ'וועל נעמען נקמה!

ס'וועט קומען דער טאָג, יאָ, איך האָף און גלייב,
איך זע, ברידער, זיין אָנקום פון ווייטן
און ברענגען וועט ער אונדז ווי נח'ס אַ טויב
אַ בשורה פון פרידלעכע צייטן.

לאַגיעווניקי, 5 יאַנואַר 1942

* * *

זון, זון, זאַנג,
טראָגט זיך אַ געזאַנג,
קינדערלעך, זייט פריילעך היינט,
טאַנצט און קוועלט,
פריילינג אויף גאָטס וועלט,
זעט, ווי ליב די זון האָט אויפגעשיינט,
פעלד און וואַלד שוין גרינט און בליט —
און דער פויגל זינגט מיט פרייד זיין ליד,
זון, זון, זאַנג,
טראָגט זיך אַ געזאַנג,
ס'ערשטע פריילינגס ליב־האַרציקע ליד.

קראקע־געטא פרילינג, 1942

אונדזער פרילינג

פרילינג אויף בוימער, אין פעלד און אין וואַלד,
נאָר דאָ אין געטאָ איז האַרבסטיק און קאַלט.
נאָר דאָ אין געטאָ איז האַרבסטיק און טריב,
ווי ביי אַן אבל אין שטוב.

פרילינג! אין דרויסן שוין פעלדער פאַרזייטע,
דאָ אַרום אונדז האָט זיך יאוש פאַרשפרייט,
דאָ אַרום אונדז שטייען מויערן באַוואַכט,
ווי פאַר דער תפיסה באַנאַכט.

פרילינג — שוין פרילינג — באַלד קומט אָן דער מאַי,
נאָר אין דער לופט פילט זיך פולווער און בליי,
ס'אַקערט דער תלין זיין בלוטיקע שווערד,
איין גרויס בית־עולם — די ערד.

קראקע־געטאָ, מאַי 1942

אין געטאָ

גלייך ווי די טריט אויף אַ זאַמדיקן וועג
פון מחנות פארמאַטערטע קנעכט,
ציען אין געטאָ זיך אונדזערע טעג,
אונדזערע שלאָפלאָזע נעכט...

ציען די שעהן זיך שווערער ווי בליי,
מינוטן פול אימה און שרעק.
בעט מען, דער טאָג זאָל כאָטש זיין פאַרביי,
די נאַכט זאָל בשלום אוועק.

שלאָפט מען נישט גאָר, נאָר מען האָרכט און מען וואַכט,
פאַלט עפּעס שרעקלעכעס איין,
אויף וועמען וועט פאַלן דער גורל די נאַכט,
זייערס א קרבן צו זיין...

ליגט מען אזוי און די אימה איז גרויס
הערנדיק סקריפּען אַ טיר,
ציטערט דאָס הארץ, ווען פון הונגער אַ מויז
גריזשעט אַ שטיקל פּאַפּיר.

שטאַרבט אָפּ איין אבר, ווען ס׳טראָגט זיך ארום
אין הויף מיט פּאַפּירלעך דער ווינט.
געזעגנט מען זיך אָן שום לשון, ווי שטום —
מיט מאַמעס, מיט ווייב און מיט קינד.

און אזוי ליגט מען, אין אימה און שרעק.
געיאָגט און דערנידריקט ווי קנעכט —
און אזוי ציען זיך אונדזערע טעג,
אונדזערע שלאָפלאָזע נעכט.

קראָקע־געטאָ, מאַי 1942

ס׳איז גוט

ס׳איז גוט, ס׳איז גוט, ס׳איז גוט,
די יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט,
דער שונא, דער ווילדער,
גייט גרויזאם און שנעל —
און ווי נאָר ער קומט, ווערט
פון לעבן אַ תל,
און יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט.
און יידעלעך קוועלן — ס׳איז גוט,
ס׳איז ווויל, ס׳איז פיין.
ס׳קען בעסער נישט זיין.

ס׳איז גוט, ס׳איז גוט, ס׳איז גוט,
די יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט,
דער שונא גייט פאָרויס,
מיט בלוט און מיט שאנד —
און שלינגט איין טאָג טעגלעך
א לאנד נאָך א לאנד.
און יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט.
און יידעלעך קוועלן: ס׳איז גוט.
ס׳איז ווויל, ס׳איז פיין,
וואָס מער ער שלינגט איין.

ס׳איז גוט, ס׳איז גוט, ס׳איז גוט,
די יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט,
דער שונא פרעסט לענדער
און בעמט אָן אויפהער,
דער מאָגן א פולער

פארנעמט שוין נישט מער —
און יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט,
און יידעלעך קוועלן: ס׳איז גוט,
ס׳איז ווויל, ס׳איז פיין,
זיין מאָגן נישט ריין.

ס׳איז גוט, ס׳איז גוט, ס׳איז גוט.
די יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט,
דער שונא אייראָפּע האָט
האַלב שוין באַזעצט
און האַלט אין איין נעמען,
דער בויך אים שיעור פּלאַצט,
און יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט,
און יידעלעך קוועלן: ס׳איז גוט.
ס׳איז ווויל און ס׳איז פיין,
ס׳קען מער נישט אריין.

ס׳איז גוט, ס׳איז גוט, ס׳איז גוט,
די יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט,
דער שונא פון נעמען
איז מיד שוין און קראנק.
זיך איבערגעפרעסן
און האָט קיין אויסגאנג —
און יידעלעך שרייען: ס׳איז גוט,
און יידעלעך קוועלן: ס׳איז גוט.
ס׳איז ווויל און ס׳איז פיין,
זיין סוף וועט באַלד זיין.
אמן...

קראקע־געטאָ, מאַי 1942.

אונדזער שטעטל ברענט

ס׳ברענט! ברידערלעך ס׳ברענט!
אוי, אונדזער אָרעם שטעטל נעבעך ברענט!
בייזע ווינטן מיט ירגזון
רייסן, ברעכן און צעבלאָזן
שטאַרקער נאָך די ווילדע פלאַמען,
אַלץ אַרום שוין ברענט!

און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך
מיט פאַרלייגטע הענט
און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך —
אונדזער שטעטל ברענט...

ס׳ברענט! ברידערלעך ס׳ברענט!
אוי, אונדזער אָרעם שטעטל נעבעך ברענט!
ס׳האָבן שוין די פייער־צונגען
דאָס גאַנצע שטעטל איינגעשלונגען —
און די בייזע ווינטן הוזשען,
ס׳גאַנצע שטעטל ברענט!

און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך
מיט פאַרלייגטע הענט
און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך —
אונדזער שטעטל ברענט...

ס׳ברענט! ברידערלעך ס׳ברענט!
אוי, עס קען חלילה קומען דער מאָמענט;
אונדזער שטאָט מיט אונדז צוזאַמען
זאָל אויף אַש אַוועק אין פלאַמען,
בלייבן זאָל — ווי נאָך אַ שלאַכט,
נאָר פוסטע, שווארצע ווענט!

און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך
מיט פאַרלייגטע הענט
און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך —
אונדזער שטעטל ברענט...
ס׳ברענט, ברידערלעך ס׳ברענט,
די הילף איז נאָר אין אייך אַליין געווענדט,
אויב דאָס שטעטל איז אייך טייער,
נעמט די כלים לעשט דאָס פייער,
לעשט מיט אייער אייגן בלוט,
באַווייזט, אַז איר דאָס קענט.
שטייט נישט, ברידער, אָט אַזוי זיך
מיט פאַרלייגטע הענט,
שטייט נישט ברידער, לעשט דאָס פייער —
אונדזער שטעטל ברענט!

קראָקע, 1938.

אינהאַלט:

זייט

פאָרוואָרט פון מ. קיפּניס 3
העי, קלעזמאָרים 6
קינדער־יאָרן (אונגאַרישע מוזיק, באַאַרבעט פון מ. געבירטיג) . . 8
הוליעט, הוליעט, קינדערלעך 10
אַברהמעלע און יאָסעלע 12
מיין טאַטע אַ כּוהן 14
משהלע (דועט) 16
די ליאַלקע 18
דאָס לידל פון גאָלדענעם לאַנד (מוזיק — ברוך שפּערבער) . . . 20
קיוועלע (וויג־לידל) 22
שלאָף שוין, מיין קינד (וויג־ליד) (מוזיק — פון אַ פאָלקס־ליד) . . . 24
אוי, מאַמעניו מיין 26
משהלע, מיין פריינד 28
יאַנקעלע (וויג־ליד) 31
מאָטעלע (דועט) 33
די זון איז פאַרגאַנגען (מוזיק — ב. שפּערבער) 36
שלמהלע ליבער 38
אוי, נאַרישע בריאה (פאָלקס־מאָטיוו, באַאַרבעט פון מ. געבירטיג) . 40
אונדזער אָדעם קינד 42
חנהלע און נחומל (דועט) 44
קליינער יתום 47
כ'וויל נישט אַזאַ חתן 49
מאַמעניו, אַן עצה 51
בלומקע, מיין זשידוווקע
(רוסישער פאָלקס־מאָטיוו, באַאַרבעט פון מ. געבירטיג) 54
העי, ציגעלעך 56
דער זינגער פון נויט 57
קום, לייבקע, טאַנצן 59
נאָך אַ גלעזעלע טיי (דועט) (מוזיק — ב. שפּערבער) 62
זאָג מיר, לבנה (רוסישער מאָטיוו) 64
אַן אַרבעטלאָזער 66
טרילי, טרילילי 68
רייזעלע 70
די נאַכט קומט אָן צו שוועבן 73

אַ מלאך ווערט געבוירן (מוזיק — ב. שפּערבער) 75
שוין שטיל איז אין געסל (דועט) 76
אוי, ברודערל, לחיים 79
די געפּאַלענע 81
ביים טייכעלע 83
אָרעמע שניידערלעך 85
אַזעלכע צוויי גאָלדענע צעפּ 88
ווער דער ערשטער וועט לאַכן 90
פּאַרוואָס, זאָג מיר, מאַמעניו 93
דריי טעכטערלעך 96
חלוצים־ליבע 99
דאָס אַלטע פּאַרפאַלק 101
קאַרטאָפל־זופּ מיט שוואָמען 103
הונגעריק דיין קעצעלע (מוזיק — יאַן האָפמאַן) 106
מיין יובל 108
אַברהמל דער מאַרוויכער 110
פּאַרוואָס ווייגסטו, שיינדעלע 113
איך האָב דיך ליב 116
קריגס־אינוואַליד 118
אַרבעטלאָזער־מאַרש 121
אין די יאָרן פון חורבן 123
ערב יום־כפור 125
שיפרעלעס פּאָרטרעט 127
ס'טוט וויי 128
מינוטן פון בטחון 130
בלייב געזונט מיר, קראָקע ! 132
איך האָב שוין לאַנג 134
געהאַט האָב איך אַ היים 136
אַ זוניקער שטראַל 137
מיין חלום 138
גלאָקן־קלאַנג 140
אַ טאָג פון נקמה ! 141
אונדזער פרילינג 143
אין געטאָ 144
ס'איז גוט 145
אונדזער שטעטל ברענט 147